

การมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ

ยศภัทร นิ่มกรมทอง

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

กันยายน 2559

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์ และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของ ยศภัทร นิ่มกรมทอง ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(ดร.วิชัย จงโชติชัชวาลย์)

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชินรัตน์ สมสืบ)

.....กรรมการ

(ดร.วิชัย จงโชติชัชวาลย์)

.....กรรมการและเลขานุการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต)

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจอนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ ธารเสนา)

วันที่ 1 เดือนกันยายน พ.ศ. 2559

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่
องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากหลายท่านที่ได้อนุเคราะห์
ให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง โดยเฉพาะรองศาสตราจารย์ ดร.พงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต ดร.วิชัย
จงโชติชัยवाल และอาจารย์พรเทพ นามกร ในฐานะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำ
ในการดำเนินงานนิพนธ์ ส่งผลให้การศึกษาสำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา
ของท่าน และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

การศึกษางานนิพนธ์ครั้งนี้ จะสำเร็จลงไม่ได้หากขาดความร่วมมือของประชาชนที่อาศัย
อยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ ที่ร่วมตอบแบบสอบถาม และได้ข้อมูล
ที่สมบูรณ์ครบถ้วน ทำให้ได้ผลการศึกษาที่ได้เป็นประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนตำบล
เขาสามลิบ ตลอดจนขอขอบคุณผู้ที่ไม่ได้เอ่ยนาม ณ ที่นี้ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการดำเนินงาน
นิพนธ์ครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ เป็นอย่างยิ่ง

ยศภัทร นิ่มกรมทอง

58930175: กลุ่มวิชา: การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน; รป.ม. (การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน)

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม/ แผนชุมชน

ยศภัทร นิ่มกรมทอง: การมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่
องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ (PUBLIC PARTICIPATION IN MAKING COMMUNITY
PLANS OF KHAO SAMSIB SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION)
อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์: วิชัย จงโชติชัชวาล, ปร.ด. 75 หน้า, ปี พ.ศ. 2559.

การวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วน
ตำบลเขาสามลิบ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่
องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของ
ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ
อาชีพ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่อาศัย
อยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ มีจำนวน 381 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม
ข้อมูลคือ แบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา คือค่าความถี่ และค่าร้อยละ (Percentage) ความถี่
(Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ทดสอบสมมติฐานโดยใช้
สถิติ t-test และสถิติ One-way ANOVA

ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การ
บริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมในการทำแผน
ชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้ตอบ
แบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41-60 ปีมากที่สุด โดยส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับ
ต่ำกว่าระดับประถมศึกษา มีอาชีพเกษตรกร/ ประมง มากที่สุด ตามลำดับ การมีส่วนร่วมในการทำแผน
ชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วม
ในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ โดยภาพรวมอยู่ใน
ระดับมาก เมื่อพิจารณาในภาพรวมรายด้าน พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล เขาสามลิบ
มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก โดยมี
ส่วนร่วมเป็นอันดับแรก รองลงมา คือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก แต่มีความคิดเห็นเป็นอันดับสุดท้าย ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบ
การมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ
จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ต่างกัน มีส่วนร่วม
ในการทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน
การวิจัย

58930175: MAJOR: PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT; M.P.A.

(PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT)

KEYWORDS: PARTICIPATION/ COMMUNITY PLANS

YOTSAPHAT NIMGROMTONG: PUBLIC PARTICIPATION IN MAKING
COMMUNITY PLANS OF KHAO SAMSIB SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE
ORGANIZATION. ADVISOR: WICHAI JONGCHOTCHATCHAVAL, Ph.D. 75 P. 2016.

The purposes of this study were to examine a level of public participation in making community plans of Khao Samsib Sub-district Administrative Organization and to compare their level of participation as classified by gender, age, educational level, and occupation. The data were collected from 381 residents of Khao Samsib Sub-district Administrative Organization. The instrument used to collect the data was a questionnaire. The descriptive statistics, including frequency, percentage, means, and standard deviation, were administered to analyze the collected data. To test the hypotheses, the tests of t-test and One-way ANOVA were employed.

The results of this study revealed that the majority of respondents were female, aged 41-60, having education lower than an elementary level, earning their living as agriculturalists/fishermen. In addition, it was found that the level of these subjects' participation in making community plans of Khao Samsib Sub-district Administrative Organization was found at a high level. When considering each aspect of participation, the one in relation to evaluation of community plans was rated at the highest level, followed by the participation in making decision, implementing, and receiving benefits, respectively. These aspects of participation were rated at a high level. Based on the results from the tests of hypotheses, there were no statistically significant differences in the level of participation in making community plans of Khao Samsib Sub-district Administrative Organization among the subjects with different gender, age, educational level, and occupation. Thus, the hypotheses were rejected.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
สมมติฐานการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนชุมชน.....	13
ข้อมูลทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ.....	18
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	36
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	44
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	44
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	45
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	46
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	46
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
เกณฑ์การแปลผล.....	47
ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	48

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	49
ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	49
ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ.....	51
ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน.....	57
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	60
สรุปผลการวิจัย.....	60
อภิปรายผล.....	62
ข้อเสนอแนะ.....	65
บรรณานุกรม.....	67
ภาคผนวก.....	70
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	75

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	เปรียบเทียบทฤษฎีการมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม..... 10
2	ลักษณะประชากรโดยภาพรวม..... 20
3	ลักษณะประชากรที่แยกตามช่วงอายุ..... 21
4	จำนวนถนนและรางระบายน้ำ..... 22
5	สภาพการใช้ที่ดิน..... 23
6	จำนวนผู้สูงอายุผู้ได้รับเบี้ยยังชีพ..... 27
7	จำนวนผู้พิการ..... 28
8	จำนวนผู้ป่วยเอดส์..... 29
9	จำนวนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง..... 29
10	จำนวนผู้สูงอายุที่ขึ้นทะเบียนเพื่อรับเบี้ยยังชีพในปีงบประมาณ 2558..... 30
11	เปรียบเทียบตัวแปรอิสระกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 41
12	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลทั่วไป..... 49
13	การมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบในภาพรวมรายด้าน..... 51
14	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการ ทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ..... 52
15	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการ ทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ..... 53
16	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการ ทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์..... 54
17	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการ ทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล..... 56

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
18 การเปรียบเทียบเพศกับการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ.....	57
19 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ จำแนกตามอายุ.....	58
20 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ จำแนกตามระดับการศึกษา.....	58
21 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ จำแนกตามอาชีพ.....	59
21 ผลการทดสอบสมมติฐาน.....	59

สารบัญญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	3
2	แนวคิดสัมพันธการมีส่วนร่วม.....	10
3	ตราสัญลักษณ์ประจำองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ.....	18
4	ผังองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ.....	32

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน ทั้งในระดับชุมชน ระดับภาค และระดับประเทศ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนา ฯ เพื่อมุ่งสู่ “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” ประกอบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9-10 เน้นให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง แผนชุมชนจึงมีความสำคัญมากขึ้น แต่ส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจและประชาชนยังให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนอยู่ในระดับต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ขาดความร่วมมือที่จะสนับสนุนให้เกิดประชาคมเพื่อบูรณาการแผนในระดับตำบลที่ใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน อันจะเป็นการแก้ไขปัญหาของชุมชนและตอบสนองความต้องการของชุมชนไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555)

แผนชุมชน คือ ผลของการบริหารจัดการให้ชุมชนเรียนรู้จนสามารถกำหนดเป้าหมาย ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนทั้งชุมชน ให้ร่วมกันคิดตัดสินใจ นำแนวทางไปใช้ในการดำรงชีวิตของคนในชุมชนทั้งระดับครอบครัวและชุมชน เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในอนาคต โดยกำหนดเป็นกิจกรรมโครงการ ในลักษณะที่ชุมชนทำได้เองทันทีด้วยความสามารถและศักยภาพของชุมชน หรืออาศัยความสามารถร่วมกันกับหน่วยงานสนับสนุนอื่น (กรมการพัฒนาชุมชน, 2550, หน้า 9) การส่งเสริมให้หมู่บ้านใช้แผนชุมชนเป็นเครื่องมือเสริมสร้างขีดความสามารถของชุมชน ในการแก้ไขปัญหาของชุมชนด้วยตนเอง บนพื้นฐานของข้อมูล การคิด การตัดสินใจ และการลงมือทำของคนในชุมชน มีการวางรากฐานวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในหมู่บ้าน ทั้งในส่วนที่ชุมชนช่วยกันทำด้วยตนเอง ชุมชนเสนอขอความร่วมมือและขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานอื่น เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในปี พ.ศ. 2554 กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดส่งเสริมให้ศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนตำบล (ศอช.ต.) ซึ่งเป็นเครือข่ายภาคประชาชนในระดับตำบล มีภารกิจในการบูรณาการแผนชุมชน/ แผนพัฒนาหมู่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบลให้เป็นแผนชุมชน บูรณาการระดับตำบล ไปสู่แผนพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนนำไปสู่การจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้ในการบูรณาการแผนระดับอำเภอ ส่งต่อสู่แผนระดับ

จังหวัด ตลอดจนส่งต่อให้หน่วยงานภาคี ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนพิจารณาสนับสนุนงบประมาณต่อไปอีกด้วย (สถาบันการพัฒนาและบูรณาการแผนชุมชน, 2553)

องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ แม้ปัจจุบันจะมีผู้เข้าร่วมมากขึ้น แต่ยังอยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงผู้นำชุมชนและประชาชนบางส่วนเท่านั้นที่เข้าร่วมในการจัดทำแผนชุมชน จากสถิติการเข้าร่วมประชุมประชาคมเพื่อจัดทำแผนชุมชนปีที่ผ่านมา ได้กำหนดให้มีการประชุมตรงกับการประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน เพื่อที่ประชาชนจะไม่ต้องเข้าประชุมบ่อยครั้ง ไม่เป็นการเสียเวลาในการประกอบอาชีพมากนัก ซึ่งประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมง สืบเนื่องจากการที่มีผู้เข้าร่วมจัดทำแผนชุมชนไม่มาก ทำให้การเสนอสภาพปัญหาความต้องการและแนวทางแก้ไขปัญหาหรือแนวทางการพัฒนาชุมชนอยู่ในวงจำกัด ไม่ครอบคลุมทุกด้าน หากประชาชนรวมทั้งผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญ และเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนมากขึ้น จะทำให้การจัดทำแผนชุมชนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สามารถแก้ไขปัญหาความต้องการของคนในชุมชนได้อย่างครอบคลุมทั่วถึง สามารถดึงศักยภาพของชุมชนมาพัฒนาชุมชนได้ดียิ่งขึ้น

จากความสำคัญของการจัดทำแผนชุมชน ซึ่งถือเป็นกระบวนการเสริมสร้างการเรียนรู้ของคนในชุมชน ทำให้รู้จักตัวตนของตนเองและชุมชน สร้างพลังความสามัคคีในชุมชน ทำให้ชุมชนใช้ประสบการณ์และความรู้ร่วมกันกำหนดทิศทาง แนวทาง กระบวนการจัดทำแผนชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถดำเนินการเพื่อตอบสนองความต้องการ เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และสถานการณ์มีกระบวนการแก้ไขปัญหาและกำหนดระยะเวลาเพื่อความสำเร็จที่ชัดเจน เชื่อมโยงรองรับนโยบายการพัฒนาของประเทศ และกำหนดระยะเวลาเพื่อความสำเร็จของเป้าหมายในการดำเนินการได้ ทั้งยังใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาและการเชื่อมประสานภาคีการพัฒนา ทั้งภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนงบประมาณและวิชาการอื่น ๆ ได้ด้วยนั้น

จึงเป็นเหตุผลให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ ว่าเป็นอย่างไร และนำผลการศึกษาเสนอต่อผู้บริหารในการใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาท้องถิ่นนำไปประกอบการพิจารณาปรับปรุงการวางแผนเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล เขาสามสิบ

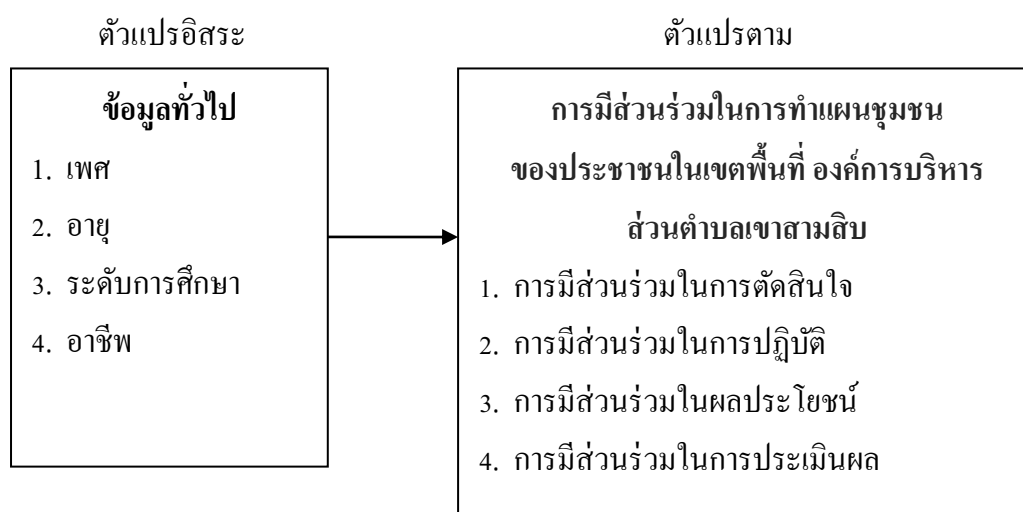
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่
องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลึบ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลึบ แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลึบ แตกต่างกัน
3. ประชาชนมีระดับการศึกษาที่มีต่างกัน มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลึบ แตกต่างกัน
4. ประชาชนมีอาชีพที่มีต่างกัน มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลึบ แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชน
ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลึบ ผู้วิจัยได้ใช้แนวความคิดทฤษฎีของ Cohen and
Uphoff (1980) มาใช้ในการสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล เขาสามสิบ
2. ทราบผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ ตามแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1980) โดยมีตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ คือข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่
 - 1.1 เพศ
 - 1.2 อายุ
 - 1.3 ระดับการศึกษา
 - 1.4 อาชีพ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่
 - 2.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
 - 2.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
 - 2.3 การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
 - 2.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ จำนวน 8,115 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ, 2558)

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาในช่วงเวลาระหว่างเดือนมีนาคม ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2559 รวมระยะเวลา 6 เดือน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้ามามีบทบาทในการจัดทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ ซึ่งประกอบด้วย

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การเสนอปัญหาความต้องการของชุมชน เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา และร่วมให้ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลไปจัดทำแผนพัฒนาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมลงมือกระทำ กิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ หมายถึง การรับผลประโยชน์เนื่องจากการโครงการ หรือกิจกรรมในการมีส่วนร่วมที่เกิดจากแผนการพัฒนาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้สังคม องค์การต่าง ๆ ในชุมชน ประชาชนมีบทบาทหลักตามสิทธิหน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วม ในการดำเนินงาน ตั้งแต่การคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ วางแผน การร่วมปฏิบัติ และการรับผิดชอบ ในผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมทั้งส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนให้การดำเนินงานเกิดผลประโยชน์ต่อชุมชน ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดด้วยความสมัครใจ

5. ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่มีชื่อในทะเบียนราษฎรในเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบลเขาสามสิบ ซึ่งเป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือน

6. แผนชุมชน หมายถึง กิจกรรมพัฒนาที่เกิดขึ้นจากคนในชุมชนที่มีการรวมตัวกัน เพื่อจัดทำแผนขึ้นมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นของตนเองให้เป็นไป ตามความต้องการและสามารถแก้ไขปัญหาที่ชุมชนเผชิญอยู่ร่วมกันได้ มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ของคนในชุมชนโดยตรง เป็นแผนงานหรือกิจกรรมทางเลือกที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหา ของชุมชน

7. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนได้เข้ามา มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการจัดทำแผนชุมชน ซึ่งประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลึบ” ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเอกสารต่าง ๆ เพื่อกำหนดเป็นกรอบและแนวทางในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนชุมชน
3. ข้อมูลทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลึบ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้หลากหลายทั้งที่คล้ายและแตกต่างกัน ตามความเข้าใจของแต่ละบุคคล เช่น

Cohen and Uphoff (1980) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมโดยทั่วไปในขั้นตอนการตัดสินใจ ไม่ได้หมายความว่า จะเป็นการตัดสินใจได้เพียงอย่างเดียว ยังใช้การตัดสินใจควบคู่ไปกับขั้นตอน การปฏิบัติการด้วย การตัดสินใจยังเกี่ยวข้องกับประชาชนในเรื่องของผลประโยชน์และการประเมินผล ในกิจกรรมการพัฒนาด้วย โดยที่ผลประโยชน์นั้นเป็นผลมาจากขั้นตอนการตัดสินใจแล้วทั้งสิ้น และยังส่งผลสะท้อนกลับจากการประเมินผล และการปฏิบัติการกลับไปสู่การตัดสินใจอีกด้วย การมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff แบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากรการบริหาร และการประสานขอความร่วมมือ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้าน วัตถุ ผลประโยชน์ทางสังคมหรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เป็นการควบคุมตรวจสอบการดำเนิน กิจกรรมทั้งหมดและเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วม

เจริญ ภัตตะ (2540) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน (People's participation) หรือการมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง ความพร้อมและโอกาสที่ทั้งฝ่ายรัฐบาล และฝ่ายประชาชน หรือชุมชน ยอมรับผิชอบและทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน และยังได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนในทัศนะที่แตกต่างกันอีก 4 ความหมาย คือ

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่กลุ่มประชาชนหรือขบวนการของประชาชน ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาเป็นผู้ที่อยู่ในวงนอกระบบราชการได้เพิ่มความสามารถในการควบคุม ทรัพยากรและสถาบันต่าง ๆ ตามสถานะสังคมที่เป็นอยู่

2. การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาความสามารถของตนเองในการจัดการและควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะ สมาชิกสังคม และในการมีส่วนร่วม ประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออก ในรูปการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตนเองอย่างเป็นตัวของตัวเอง

3. การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้และความชำนาญร่วมกับการใช้ทรัพยากรที่เหมาะสมและสนับสนุน ติดตามผลการปฏิบัติ ขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

4. การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการที่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับโอกาส และได้ใช้โอกาสที่ได้รับแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิด แสดงออกซึ่งสิ่งที่เขามี แสดงออกซึ่งสิ่งที่เขา ต้องการ แสดงซึ่งปัญหาที่กำลังเผชิญ และแสดงถึงซึ่งวิธีการแก้ปัญหาและลงมือปฏิบัติ โดยการช่วยเหลือของหน่วยงานภายนอกน้อยที่สุด

อนันต์ จันทรโคตร (2541, หน้า 147) กล่าวว่า สำหรับแนวคิดพื้นฐานของการมีส่วนร่วม (Concept of participation) เกิดจากแนวคิดที่สำคัญ 3 ประการ ดังนี้

1. ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน ซึ่งเกิดจากความสนใจและความห่วงกังวล ส่วนบุคคล ซึ่งบังเกิดพ้องต้องกันกลายเป็นความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกันของส่วนรวม

2. ความเดือดร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกันที่มีต่อสภาพการณ์ที่เป็นอยู่นั้น ผลักดันให้มุ่งไปสู่การรวมกลุ่มวางแผนและลงมือทำร่วมกัน

3. การตกลงร่วมกันที่จะต้องรุนแรงมากพอที่จะทำให้เกิดความริเริ่มกระทำการที่ตอบสนอง ความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น

เกรียง กัลป์ตินันท์ (2543, หน้า 16) ได้ให้ความความของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่บุคคล ชุมชน หรือองค์กรในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ

อย่างหนึ่งร่วมกัน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา เพื่อให้การดำเนินการนั้นบรรลุเป้าหมาย เพื่อบุคคล ชุมชน หรือองค์กรในชุมชน โดยบุคคล ชุมชน หรือองค์กรในชุมชน

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2547, หน้า 117) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า “เป็นการเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์” (Mental and emotional involvement) ของบุคคลหนึ่ง ในสถานการณ์กลุ่ม (Group situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าว เป็นเหตุเร้าให้การทำกรบรรลุ จุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย และการมีส่วนร่วมเป็นการสังสรรค์ทางสังคม มักมีส่วนเกี่ยวข้องกับทั้งปัจเจกบุคคลและกลุ่ม โดยที่มีการเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่ง ในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งการเกี่ยวข้อง ดังกล่าว เป็นเหตุเร้าให้กระทำเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มขึ้น กับทั้งทำให้เกิดความรู้สึก รับผิดชอบกับกลุ่มด้วย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมที่นักวิชาการ ได้ให้คำอธิบายแตกต่างกัน ไป ผู้ศึกษาสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนหรือชุมชนเข้ามา มีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมต่าง ๆ ทุกด้าน ในการพัฒนาชุมชน ตั้งแต่ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผล

องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม

World Health Organization (1978) ได้เสนอรูปแบบของการมีส่วนร่วมที่ถือว่าเป็นรูปแบบ ที่สมบูรณ์แท้จริง ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน การวิเคราะห์ปัญหา การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
2. กำหนดการใช้ทรัพยากร
3. กำหนดวิธีการติดตามประเมินผล
4. การร่วมตัดสินใจในทุกขั้นตอน

การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม โดยจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดสรร ควบคุมการเงิน และการบริหาร การร่วมใช้ผลประโยชน์ ประชาชนจะต้องมีความสามารถในการนำเอากิจกรรม มาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งเป็นการยกระดับการพึ่งตนเอง เป็นการควบคุมทางสังคมและการได้รับ ผลประโยชน์ ประชาชนจะได้รับการจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนเท่านั้น นอกจากนี้ ยังได้จำแนก รูปแบบของการมีส่วนร่วมเป็น 3 รูปแบบด้วยกัน คือ

1. รูปแบบโดยเนื้อหา หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยการเข้าร่วมการตัดสินใจและกำหนดแผนเข้าร่วมการกระทำ เข้าร่วมในการรับผลประโยชน์ และเข้าร่วมในการประเมินผลของการกระทำ

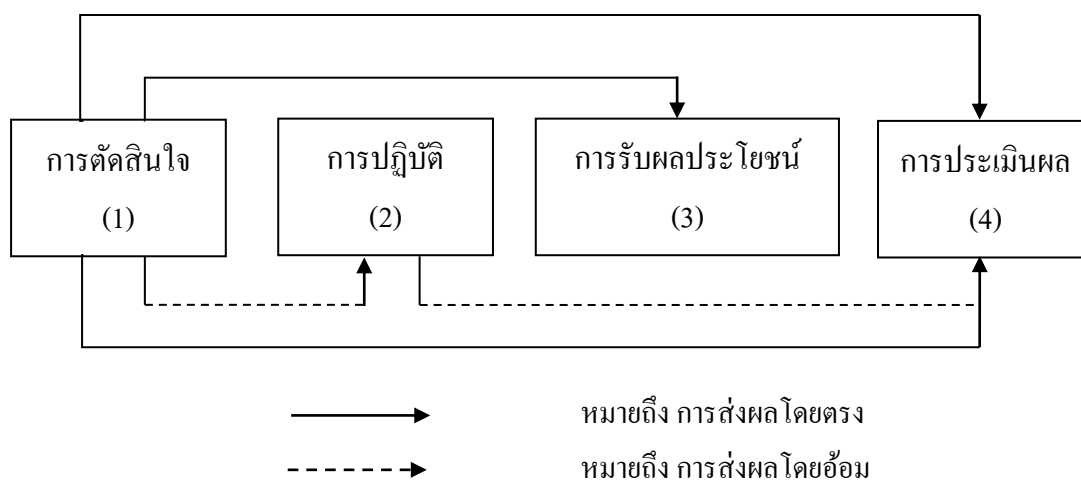
2. รูปแบบโดยการจัดรูปความสัมพันธ์หรือการจัดรูปขององค์กร หมายถึง การที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในเนื้อหาเบื้องต้นด้วยรูปแบบความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในชุมชนและภายนอกชุมชน อาจเป็นการมีส่วนร่วมโดยสมัครใจ การมีส่วนร่วมแบบชักจูง การมีส่วนร่วมแบบถูกบังคับและความสัมพันธ์ในรูปแบบข้างต้น อาจเป็นแบบมีตัวแทนในการเข้าร่วมก็ได้

3. รูปแบบโดยกิจกรรม หมายถึง การที่ประชาชนจะเข้าร่วมโดยมีเนื้อหาและความสัมพันธ์ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ประชาชนจะเข้าร่วมในกิจกรรมในรูปแบบการแข่งขัน หรือแบบเฉื่อยชาก็ได้

จากแนวคิดข้างต้น สรุปได้ว่า รูปแบบและลักษณะของการมีส่วนร่วมมีได้หลายรูปแบบ เริ่มจากการมีส่วนร่วมในการประชุม ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมรับผลประโยชน์ ไปจนถึงการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ซึ่งในแต่ละรูปแบบแต่ละขั้นตอนนั้นจะส่งผลกระทบโดยตรงต่อกันตามลำดับขั้นตอน

ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

Cohen and Uphoff (1979 อ้างถึงใน จุฑามาศ ศรีศิริพรพันธ์, 2547, หน้า 12) กล่าวถึงการมีส่วนร่วม โดยทั่วไปในขั้นตอนการตัดสินใจ ไม่ได้หมายความว่า เป็นการตัดสินใจได้เพียงอย่างเดียว ยังใช้การตัดสินใจในควบคู่ไปกับการปฏิบัติการด้วย การตัดสินใจยังเกี่ยวข้องกับประชาชนในเรื่องของผลประโยชน์และการประเมินผลในกิจกรรมการพัฒนาคด้วย จะเป็นการตัดสินใจนั้นเกี่ยวข้องกับ โดยตรงกับการปฏิบัติและเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์และการประเมินผลด้วย โดยที่ผลประโยชน์นั้นเป็นผลมาจากขั้นตอนการตัดสินใจแล้วทั้งสิ้น นอกจากนี้ก็จะมีผลสะท้อนกลับจากการประเมินผลและการปฏิบัติการกลับไปสู่การตัดสินใจในอีกด้วย

ภาพที่ 2 แนวคิดสัมพันธ์การมีส่วนร่วม (Cohen & Uphoff, 1979 อ้างถึงใน จุฑามาศ ศรีศิริพรพันธ์, 2547, หน้า 12)

เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

จากการศึกษาทฤษฎีการมีส่วนร่วมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ตามรายละเอียดที่กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยได้สรุปเพื่อเปรียบเทียบทฤษฎีของนักวิชาการแต่ละคน ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบทฤษฎีการมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม	
Cohen and Uphoff (1980)	การมีส่วนร่วม แยกออกเป็น 4 ประการ ได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> 1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ตารางที่ 2 (ต่อ)

แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม	
Reeder (1974)	ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน 11 ประการ ประกอบด้วย <ol style="list-style-type: none"> 1. การปฏิบัติตน 2. มาตรฐาน 3. เป้าหมาย 4. ประสบการณ์ 5. ความคาดหวัง 6. การมองแต่ตนเอง 7. การบีบบังคับ 8. นิสัยและประเพณี 9. โอกาส 10. ความสามารถ 11. การสนับสนุน

กองวิจัยและประเมินผล กรมการพัฒนาชุมชน (2540 อ้างถึงใน คมศิลป์ ศิริวงศ์, 2547, หน้า 15) ได้ศึกษาการดำเนินพัฒนาชุมชนที่ดำเนินการมาแล้ว 5 ปี เขตพัฒนาตำบลตะเคียนเลื่อน อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาพอจะสรุปออกมาได้ดังนี้

1. มีส่วนร่วมในการคิด
2. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจการดำเนินงาน
3. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจการใช้ทรัพยากร
4. มีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
5. มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
6. มีส่วนร่วมในการคิดหาวิธีการแก้ไขปัญหา
7. มีส่วนร่วมในการวางแผน
8. มีส่วนร่วมในการประชุม
9. มีส่วนร่วมในการกิจกรรม

10. มีส่วนร่วมในการออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้านปัญหา
11. มีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการหรือบริหารงาน
12. มีส่วนร่วมในการเป็นสมาชิก
13. มีส่วนร่วมในการเป็นผู้ชักชวนหรือประชาสัมพันธ์
14. มีส่วนร่วมในการลงทุนหรือบริจาคเงิน/ทรัพย์สิน
15. มีส่วนร่วมในการออกแรงหรือสละแรงงาน
16. มีส่วนร่วมในการออกวัสดุอุปกรณ์
17. มีส่วนร่วมในการดูแลรักษา ติดตาม หรือประเมินผล

อศิน รพีพัฒน์ (2529 อ้างถึงใน เจนจิรา สุคำภา, 2547, หน้า 19) ได้แบ่งลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 4 ลักษณะด้วยกัน คือ

1. ร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไขปัญหา
2. ร่วมในการตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ไขและวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา
3. ร่วมในการปฏิบัติการตามแผนที่กำหนด
4. ร่วมในการประเมินผลงาน

กรรณิกา ชมดี (2524 อ้างถึงใน จุฑารัตน์ จริยาอุดม, 2548, หน้า 18) ได้สรุปรูปแบบของการมีส่วนร่วมออกเป็น 10 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมประชุม
2. การมีส่วนร่วมออกเงิน
3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ
4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ
5. การมีส่วนร่วมสัมภพณ์
6. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน
7. การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริโภคร
8. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่ม
9. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงานหรือเป็นลูกจ้าง
10. การมีส่วนร่วมเป็นออกวัสดุอุปกรณ์

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ การที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวกับการติดตามกิจกรรมและ โครงการที่ได้จากแผนชุมชน

ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดข้างต้นในการกำหนดแบบสอบถามการวิจัยในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนบ้านเขาสามลิบเพื่อให้เนื้อหาของการศึกษาวิจัยมีความสอดคล้อง

กับแนวคิด ทฤษฎี และการสรุปผลการศึกษามีความถูกต้องตามหลักทฤษฎีและความน่าเชื่อถือ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการจัดทำแผนชุมชนได้จริง

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนชุมชน

แนวความคิดในการจัดทำแผนชุมชนเกิดจากในยุคโลกาภิวัตน์ ปัญหาต่าง ๆ มีความสลับซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงรวดเร็วยิ่งขึ้น การแก้ปัญหาจำเป็นต้องมีความรอบคอบ โดยคำนึงถึงผลกระทบต่ออย่างรอบด้าน ต้องมีความรอบรู้และต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่าย จะต้องสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน ตั้งแต่กระบวนการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมสรุปบทเรียน จะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อทุกคนยอมรับซึ่งกันและกัน การรวมตัวของประชาชนที่หลากหลายทำให้เกิดการแลกเปลี่ยน ความคิด องค์ความรู้ และต่อเชื่อมประสบการณ์อย่างกว้างขวาง เป็นการเสริมพลังซึ่งกันและกัน สร้างโอกาสให้ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังต้องสร้าง การบริหารจัดการร่วมกัน เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนฐานราก ให้ชุมชนท้องถิ่นมีสิทธิ หน้าที่ และบทบาทในการจัดการทรัพยากรสาธารณะมากขึ้น ทำให้ท้องถิ่นเข้มแข็ง เกิดการประสานงาน งบประมาณระหว่างองค์กรต่าง ๆ ทั้งในแนวราบกับท้องถิ่น/ หน่วยงานอื่น ๆ และในแนวตั้ง กับส่วนกลาง การให้ชาวบ้านในหมู่บ้านและชุมชนจัดทำแผนชุมชนเพื่อพัฒนาหมู่บ้านและชุมชน ของตนเอง มีแนวคิดหลักการและความเชื่อในหลาย ๆ ด้าน เช่น

1. แนวคิดจากปรัชญาพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นสากลที่บอกว่าชาวบ้านมีศักยภาพ สามารถพัฒนาตนเองได้ถ้าให้โอกาส และการพัฒนาต้องเริ่มต้นที่ชาวบ้าน
2. แนวคิดจากหลักการพัฒนาชุมชน คือ การมีส่วนร่วม การพึ่งตนเอง การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการรับผิดชอบต่อชุมชนของตนเอง
3. แนวคิดในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง คือ การให้ชุมชนได้มีกระบวนการในการจัดการชุมชน มีการเรียนรู้ร่วมกันในกระบวนการชุมชน
4. แนวคิดในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง คือ การสร้างพลังชุมชน ใช้พลังชุมชนในการพัฒนาชุมชน
5. แนวคิดที่ว่าไม่มีใครรู้ปัญหาชุมชนเท่าคนในชุมชน ดังนั้น การแก้ปัญหาชุมชน จึงเริ่มจากชุมชน การให้การสนับสนุนของภาครัฐจะต้องเป็นลักษณะ Bottom-up ไม่ใช่ Top down

ความหมายของแผนชุมชน

แผนชุมชน หมายถึง กิจกรรมพัฒนาที่เกิดขึ้นจากคนในชุมชนที่มีการรวมตัวกัน เพื่อทำแผนขึ้นมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นของตนเองให้เป็นไปตาม ความต้องการและสามารถแก้ไขปัญหาที่ชุมชนเผชิญอยู่ร่วมกันได้ โดยคนในชุมชนได้มาร่วมกันคิด

ร่วมกำหนดแนวทางและกิจกรรมการพัฒนาของชุมชน โดยยึดหลักการพึ่งพาตนเอง ลดการพึ่งพิงภายนอกด้วยการคำนึงถึงศักยภาพด้านทรัพยากร ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นเป็นหลัก ซึ่งบางกิจกรรมที่ชุมชนไม่สามารถทำเองได้ก็สามารถขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกได้ โดยชุมชนเสนอแผนชุมชนเข้าเป็นแผนขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือแผนงาน/โครงการของทางราชการได้ แผนชุมชนมีชื่อเรียกแตกต่างกันตามความเข้าใจของแต่ละท้องถิ่น อาจเรียกแผนแม่บทชุมชน แผนชุมชนพึ่งตนเอง แผนชีวิต เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2553)

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี ได้นำเสนอความหมายของแผนชุมชนว่า “เป็นกระบวนการวิเคราะห์ห้วงวิจจัยปัญหาว่าคืออะไร และจะทำอะไร คือ การวิเคราะห์ทางเลือกเป็นกระบวนการทางปัญญาที่ทรงพลัง เมื่อวิเคราะห์แล้วนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ปัญหา กระบวนการจัดทำแผนชุมชนเป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (Interactive learning interaction)” ขนิษฐา กาญจนรังษิณนท์ ได้อธิบายความหมายของแผนชุมชนว่า “เป็นส่วนหนึ่งของระบบการบริหารจัดการชุมชนที่แสดงถึงประสิทธิภาพของความร่วมมือและการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนของตนและชุมชนที่สามารถบริหารจัดการกับการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชนได้” ชุมชนจะมีการดำเนินการใน 6 เรื่อง คือ มีระบบข้อมูล มีแผนชุมชน มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีการนำแผนไปปฏิบัติ มีทุนของชุมชน และมีองค์กรเข้มแข็งอย่างน้อย 1 องค์กร กรมการพัฒนาชุมชน ได้ให้คำจำกัดความของแผนชุมชนในคู่มือการจัดเก็บข้อมูล กชช.2 ค (ปี พ.ศ. 2550-พ.ศ. 2554) ไว้ว่า หมายถึง การกำหนดอนาคตและกิจกรรมพัฒนาของชุมชน โดยเกิดขึ้นจากคนในชุมชนที่มีการรวมตัวกันจัดทำแผนขึ้นมาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นของตนเองให้เป็นไปตามที่ต้องการและสามารถแก้ปัญหาที่ชุมชนเผชิญอยู่ร่วมกัน โดยคนในชุมชนมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมกำหนดแนวทางและทำกิจกรรมการพัฒนาร่วมกัน โดยยึดหลักการพึ่งพาตนเอง ลดการพึ่งพิงภายนอกด้วยการคำนึงถึงศักยภาพ ทรัพยากร ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นเป็นหลัก (สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน, 2553)

ตามที่กล่าวมาข้างต้น ได้มีผู้ให้ความหมายของแผนชุมชนไว้หลากหลายและสามารถสรุปความหมายของแผนชุมชนโดยรวมได้ว่า หมายถึง แผนที่คนในชุมชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ตั้งแต่ต้น เพื่อแก้ไขปัญหาชุมชนของตนเอง และทุกคนในชุมชนร่วมรับประโยชน์ที่เกิดขึ้น

กระบวนการจัดทำแผนชุมชน

ก่อนอื่นควรเข้าใจถึงวัตถุประสงค์หลัก ๆ ของการจัดทำแผนชุมชนก่อน คือ

1. เพื่อให้ชาวบ้านซึ่งเป็นเจ้าของชุมชนกำหนดอนาคตของชุมชนตนเอง

2. เพื่อให้เกิดกระบวนการในการจัดการชุมชน มีการเรียนรู้ร่วมกัน เพิ่มคุณค่าทางสังคม และทุนทางเศรษฐกิจ เพื่อนำไปสู่การวางแนวทางในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาและชุมชน

3. เพื่อให้ชุมชน ได้มีเป้าหมาย แนวทางที่ชัดเจนในการพัฒนาให้คนในชุมชนอยู่ดีมีสุข ในทุกบ้าน

4. เพื่อให้ชุมชน ได้มีแผนรองรับการสนับสนุนจากภายนอกได้อย่างครอบคลุมสมบูรณ์ ในการส่งเสริมกระบวนการแผนชุมชนที่ผ่านมา กรมการพัฒนาชุมชน ได้กำหนดขั้นตอนการจัดทำแผนชุมชนไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เตรียมความพร้อมชุมชน เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันของทีมทำงานในชุมชน

1. ประชุม/ พุดคุย/ แลกเปลี่ยน ทำความเข้าใจร่วมกันในทีมงาน
2. เตรียมข้อมูลชุมชน (จปฐ กชช. 2ค ข้อมูลศักยภาพชุมชน บัญชีครัวเรือน ฯลฯ)
3. ประมวลสภาพชุมชนเบื้องต้น แนวนโยบายแห่งรัฐ/ ยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข
4. ทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด วิธีการ ขั้นตอน การจัดกระบวนการแผนชุมชน

ประโยชน์ของแผนชุมชน คุณภาพแผนชุมชน (6 ตัวชี้วัด)

5. เตรียมการจัดเวทีประชาคม (จำนวนเวทีประชาคม/ ผู้เข้าร่วม/ บทบาทของผู้เข้าร่วม)

ผลลัพธ์ของขั้นตอนที่ 1: ทีมงานทำแผนชุมชนมีความเข้าใจและพร้อมจัดกระบวนการ

แผนชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูล การเรียนรู้ตนเองและชุมชน เพื่อให้เกิดความเข้าใจสภาพชุมชนในปัจจุบัน

1. เรียนรู้ประวัติความเป็นมาของชุมชน ตั้งคำถามกระตุ้นใจเพื่อการเรียนรู้
2. สํารวจ/ วิเคราะห์เรียนรู้ข้อมูลชุมชนวิเคราะห์ข้อมูลชุมชน อาทิ จปฐ. กชช.2ค

บัญชีครัวเรือน ข้อมูลศักยภาพชุมชน

3. วิเคราะห์ผลกระทบที่มีต่อชุมชนจากการเปลี่ยนแปลงภายนอกในทุกระดับ (ประเทศ โลก) และทุกมิติ (เศรษฐกิจ สังคม การเมือง)

4. วิเคราะห์สภาพชุมชน (จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค) เพื่อรู้ศักยภาพของตนเอง และชุมชน รู้โอกาสในการพัฒนา และรู้ข้อจำกัด

5. วิเคราะห์สภาพปัญหาและหาสาเหตุของปัญหาของชุมชน แนวโน้ม ผลที่จะเกิดขึ้น

กับชุมชนในอนาคต

ผลลัพธ์ของขั้นตอนที่ 2: ชุมชนมีความเข้าใจในสภาพและศักยภาพของตนเอง

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนา ได้เป้าหมายและทิศทางการพัฒนาของหมู่บ้าน มองเห็นอนาคต สะท้อนถึงตัวตนที่ต้องการจะเป็นใน 5-10 ปีข้างหน้า

1. กำหนดเป้าหมายการพัฒนาหมู่บ้าน (วิสัยทัศน์) และทิศทางการพัฒนาตามศักยภาพของหมู่บ้าน
2. กำหนดการพัฒนาอาชีพและแหล่งรายได้เพื่อสร้างรายได้ให้ชุมชนตามศักยภาพชุมชนและกลไกการตลาด

3. กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา กำหนดประเด็นหลักในการพัฒนาตามยุทธศาสตร์
4. กำหนดเป้าหมายการพัฒนาตามประเด็นหลัก
5. กำหนดวิธีการพัฒนาตามประเด็นหลัก เพื่อให้บรรลุยุทธศาสตร์

ผลลัพธ์ของขั้นตอนที่ 3: มีเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาหมู่บ้าน

ขั้นตอนที่ 4 กำหนดแผนงาน/ โครงการ โดยมีการจัดประเภทของกิจกรรม การจัดลำดับความสำคัญ รวมถึงการประชาพิจารณ์แผนชุมชน เพื่อให้ได้แผนชุมชนที่เป็นของชุมชนอย่างแท้จริงสามารถนำไปใช้ประโยชน์และนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ที่วางไว้

1. กำหนดแผนงาน/ โครงการ โดยพิจารณาจากอัตลักษณ์ของชุมชน
2. กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา ศักยภาพยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุขเป็นแนวทางประกอบ
3. พิจารณากำหนดโครงการ/ กิจกรรม เพื่อให้บรรลุยุทธศาสตร์การพัฒนาด้วยปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียง

4. แยกประเภทโครงการ/ กิจกรรม (ทำเอง ทำร่วม ทำให้)
 5. จัดลำดับความสำคัญของโครงการ/ กิจกรรม ร่างแผนชุมชน ประชาพิจารณ์ แผนชุมชน
- ผลลัพธ์ของขั้นตอนที่ 4: แผนงาน/ โครงการ เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 5 ปฏิบัติการตามแผนชุมชน เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนตามแผนชุมชน

1. จัดตั้งคณะทำงานปฏิบัติตามแผนชุมชน (เพื่อรับผิดชอบโครงการ/ กิจกรรมตามยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข/ กิจกรรมทำเอง/ กิจกรรมทำร่วม/ กิจกรรมขอรับการสนับสนุน)
2. จัดองค์กรสำหรับรับผิดชอบการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์/ โครงการ/ กิจกรรม
3. จัดระบบการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาของชุมชน ประสานภาคีการพัฒนา/

หน่วยสนับสนุน

4. วางแผนกำหนดรูปแบบการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนชุมชน
- ผลลัพธ์ของขั้นตอนที่ 5: การขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนตามแผนชุมชน

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ยากไม่ได้ คือ การประเมินผลในทุกๆระยะ เพื่อจะได้ปรับการทำงาน

ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริงและมีการปรับแผนชุมชนอย่างเป็นระบบตามความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลาตัวชี้วัดคุณภาพแผนชุมชนและการใช้ประโยชน์

การประเมินคุณภาพแผนชุมชน

กรมการพัฒนาชุมชนได้ส่งเสริมให้แผนชุมชน มีการประเมินคุณภาพตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 และได้จัดทำระบบฐานข้อมูลการประเมินคุณภาพแผนชุมชน โดยให้จังหวัดเป็นผู้บันทึกข้อมูลผลการประเมินคุณภาพ เมื่อพื้นที่มีการปรับปรุงแผนผ่านทางระบบเว็บไซต์ศูนย์ข้อมูลกลาง www://cdd.go.th ซึ่งเป็นระบบออนไลน์ เรียลไทม์ กรมการพัฒนาชุมชน ได้กำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์จำนวน 6 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. ใช้ข้อมูลพื้นฐาน จปฐ. กชช. 2ค และหรือข้อมูล บัญชีรับ-จ่ายครัวเรือน ร่วมในการวิเคราะห์และจัดทำแผนชุมชนร้อยละ 70 ขึ้นไป
2. ตัวแทนครัวเรือนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนมากกว่าร้อยละ 70 ของครัวเรือนทั้งหมด
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนตั้งแต่ต้น
4. มีแผนชุมชน ๑ เป็นลายลักษณ์อักษร
5. มีกระบวนการชุมชนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีแผนงาน/ โครงการ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข
6. มีกิจกรรมพึ่งตนเอง (ทำเอง) อย่างน้อยร้อยละ 30 ของกิจกรรมในแผนชุมชน และมีการนำไปปฏิบัติได้จริงร้อยละ 30 ของกิจกรรมพึ่งตนเอง

คุณภาพแผน

1. คุณภาพแผนระดับดีมาก A ผ่านตัวชี้วัด 6 ใน 6
2. คุณภาพแผนระดับดี B ผ่านตัวชี้วัด 5 ใน 6
3. คุณภาพแผนระดับพอใช้ C ผ่านตัวชี้วัด 4 ใน 6

สรุปได้ว่า กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน เป็นกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชน โดยเริ่มจากการกระตุ้นจิตสำนึก และความรับผิดชอบของประชาชน/ชุมชน ให้มีจิตสาธารณะ และร่วมกันคิด ร่วมกันจัดทำ ร่วมกันเรียนรู้/วิเคราะห์ เพื่อให้รู้และเข้าใจตน โดยใช้กระบวนการชุมชน คือ การสำรวจข้อมูล ปัญหาและศักยภาพของชุมชน การวิเคราะห์สาเหตุ/แนวทางแก้ไขแล้วกำหนดอนาคตและทิศทางการพัฒนาตนเอง/หมู่บ้านและชุมชนออกมาเป็นกิจกรรม/โครงการที่จะแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการการพัฒนา ในลักษณะจากชุมชน โดยชุมชน และเพื่อชุมชน ซึ่งจะเป็นการสร้าง ความเข้มแข็งและพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนของชุมชน

ข้อมูลทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

1. ข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้ง อาณาเขต เขตการปกครอง ประชากร การศึกษา สาธารณสุข ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และทรัพยากรธรรมชาติ

ประวัติความเป็นมาของตำบลเขาสามลิบ

หากจะกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของ “ตำบลเขาสามลิบ” บนพื้นที่ประมาณ 102.75 ตารางกิโลเมตร คงต้องไม่ลืมที่จะกล่าวถึงเขาที่มีจำนวน 30 ลูก เนื่องจากสมัยก่อนเป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์ ได้มีผู้คนอพยพมาบุกเบิกทำกินในพื้นที่นี้ซึ่งมองเห็นภูเขาอยู่ทั่วไป ประมาณว่ามีเขาอยู่ 30 ลูก จึงเรียกว่าบ้านเขาสามลิบ ขึ้นอยู่กับตำบลเขาฉกรรจ์ อำเภอสระแก้ว จังหวัดปราจีนบุรี ต่อมาได้แยกออกจากตำบลเขาฉกรรจ์ ตั้งเป็นตำบลเขาสามลิบ อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว จนถึงปัจจุบัน องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลและมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2540 และยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อปี พ.ศ. 2542 โดยมี นายวรชัย ลบพื่น กำนันตำบลเขาสามลิบ เป็นประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ (โดยตำแหน่ง) คนแรก และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ คนที่ 2 คือ นายทองอินทร์ ชมโท คนที่ 3 คือ นายสำราญ ประสารกก คนที่ 4 คือ นายทองอินทร์ ชมโท ส่วนนายก ฯ คนปัจจุบัน คือ นายจรัญ จำสุขเลิศ ซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2556 และปฏิบัติหน้าที่ เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 (มีวาระครบสมัยในวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2560)

ตราสัญลักษณ์ประจำองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ

ภาพที่ 3 ตราสัญลักษณ์ประจำองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ

คำอธิบาย

ขนาดเป็นตารางรูปร่างขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 5 เซนติเมตร ทั้ง 2 ดวงตรา

รูปลักษณะภายดวงตราประจำองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ

ขอบบน มีอักษร “อบต.เขาสามลิบ”

ขอบล่าง มีอักษร “อ.เขาลงกรรจ์ จ.สระแก้ว”

ขอบตรงกลาง มีรูปต้นไม้ 2 ต้น มีอ่างเก็บน้ำ และภูเขา

ภาพดวงตราทั้งสองสื่อความหมาย ดังนี้

ภายในวงกลมด้านในมีต้นไม้ 2 ต้น, อ่างเก็บน้ำ 1 แห่ง และภูเขาจำนวนหลายลูก ซึ่งบ่งบอกถึงลักษณะภูมิประเทศของตำบลเขาสามลิบที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ เป็นพื้นที่ราบลุ่มดอน อีกทั้งสัญลักษณ์ทั้ง 3 สิ่ง ยังหมายความรวมถึงปัจจัยอันเป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับสิ่งมีชีวิตในการดำรงอยู่และงอกงามยิ่ง ๆ ขึ้นไป

ต้นไม้ หมายถึง ข้าราชการการเมืองในท้องถิ่น พนักงานส่วนตำบล และผู้นำชุมชนในตำบลเขาสามลิบที่มีความสามัคคี ซึ่งเสมือนเป็นที่พึ่งแก่ประชาชนและสามารถอยู่คู่กันและดำเนินการพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน

อ่างเก็บน้ำ หมายถึง พื้นที่อุดมสมบูรณ์มีอ่างเก็บน้ำเขาสามลิบ ซึ่งเป็นเสมือนเส้นเลือดหลักในการหล่อเลี้ยงและหล่อหลอมให้ประชาชนในพื้นที่และเจ้าหน้าที่ทุกภาคส่วนอยู่ร่วมกันได้ด้วยความสามัคคีกลมเกลียวเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

ภูเขา หมายถึง ความบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ ประวัติความเป็นมาของตำบลเขาสามลิบ

ลักษณะทางภูมิศาสตร์

องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 4 ตำบลเขาสามลิบ อำเภอเขาลงกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของอำเภอเขาลงกรรจ์ อยู่ห่างจากอำเภอ ๑ ประมาณ 11 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 102.75 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 64,219 ไร่ (1 ตร.ม. มี 625 ไร่)

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลสระแก้ว และตำบลท่าเกษม อำเภอเมืองสระแก้ว

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลไพร่เขียว อำเภอคลองหาด และตำบลคลองหินปูน อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลท่าเกวียน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลเขาลงกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว

ลักษณะทางการปกครอง

ตำบลเขาสามสิบ แบ่งเป็นหมู่บ้านตามเขตลักษณะการปกครองท้องที่จำนวน 13 หมู่บ้าน

ดังนี้

หมู่ที่ 1	ชื่อบ้านโคกมัน	มีนายธนโชติ สันเรือง	เป็นกำนัน
หมู่ที่ 2	ชื่อบ้านขอนแก่น	มีนายประจักษ์ สีดา	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 3	ชื่อบ้านคลองสิบสาม	มีนายแวน กำเนิด	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 4	ชื่อบ้านเขาสามสิบ	มีนายวิชาญ นาคี	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 5	ชื่อบ้านพวงนิมิต	มีนายธนโชติ วงศ์ธรรม	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 6	ชื่อบ้านเนินตะแบก	มีนายสำราญ หัสคง	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 7	ชื่อบ้านหนองโกวิท	มีนางสุวรรณะ ประไพ	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 8	ชื่อบ้านหนองคุ้ม	มีนายสงบ คำเหมือน	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 9	ชื่อบ้านโคกมะกอก	มีนายอนุสรณ์ จาวเกียรติ์	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 10	ชื่อบ้านน้ำอ้อม	มีนายพลอย รามภักดี	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 11	ชื่อบ้านฝั่งคลอง	มีนายสมพงษ์ แสนหาญ	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 12	ชื่อบ้านสุขสำราญ	มีนายไสว แสงสุด	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 13	ชื่อบ้านจัดสรร	มีนายชโนดม สายจันทร์	เป็นผู้ใหญ่บ้าน

ลักษณะประชากร

เนื่องจากตำบลเขาสามสิบ เป็นเขตชนบท ทำให้การย้ายถิ่นฐานมีบ่อยครั้ง ประชากรรวมจำนวนทั้งสิ้น 8,115 คน เฉลี่ยความหนาแน่นของประชากร 79 คน/ ตารางกิโลเมตร (ข้อมูล ณ เดือนเมษายน พ.ศ. 2558) ตามตารางแสดงจำนวนประชากรตำบลเขาสามสิบ ประจำปี 2558 ดังนี้

ตารางที่ 2 ลักษณะประชากร โดยภาพรวม (อำเภอเขาฉกรรจ์, 2559)

ลำดับที่	บ้าน	หมู่ที่	จำนวนตามทะเบียนราษฎร			จำนวนครัวเรือน
			ชาย	หญิง	รวม	
1	บ้านโคกมัน	1	210	230	440	122
2	บ้านขอนแก่น	2	294	301	595	171
3	บ้านคลองสิบสาม	3	432	442	874	352
4	บ้านเขาสามสิบ	4	264	241	505	207
5	บ้านพวงนิมิต	5	333	318	651	228
6	บ้านเนินตะแบก	6	435	435	870	235

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับที่	บ้าน	หมู่ที่	จำนวนตามทะเบียนราษฎร์			จำนวนครัวเรือน
			ชาย	หญิง	รวม	
7	บ้านหนองโกวิท	7	195	176	371	95
8	บ้านหนองคุ่ม	8	437	397	834	214
9	บ้านโคกมะกอก	9	272	269	541	147
10	บ้านน้ำอ้อม	10	200	193	393	92
11	บ้านฝั่งคลอง	11	243	261	504	156
12	บ้านสุขสำราญ	12	357	337	694	217
13	บ้านจัดสรร	13	415	428	843	225
	รวม	13	4,087	4,028	8,115	2,461

ตารางที่ 3 ลักษณะประชากรที่แยกตามช่วงอายุ

ช่วงอายุ (ปี)	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)
0-17	1,020	951	1,971
18-60	2,664	2,595	5,259
61 ปีขึ้นไป	403	482	885
รวมทั้งสิ้น	4,087	4,028	8,115

การศึกษาและศาสนา

1. โรงเรียนในสังกัด สพฐ. จำนวน 4 แห่ง
2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสืบ จำนวน 3 แห่ง
3. วัดและที่พักสงฆ์ศาสนาพุทธ จำนวน 12 แห่ง

การสาธารณสุข

1. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล จำนวน 1 แห่ง
2. คลินิก จำนวน 2 แห่ง

ด้านคมนาคม

ตารางที่ 4 จำนวนถนนและรางระบายน้ำ (ส่วน โยธา องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ, 2559)

หมู่ที่	ถนนคสล.		ถนนแอสฟัลต์ติก/ แคมซีล		ถนนลูกรัง		ราง/ ร่องระบายน้ำ	
	สาย	ความยาวรวม (เมตร)	สาย	ความยาวรวม (เมตร)	สาย	ความยาวรวม (เมตร)	สาย	ความยาวรวม (เมตร)
1	4	1,490	1	2,250	4	4,380	-	-
2	3	1,060		-	3	8,220	1	200
3	5	6,358	-	-	5	3,960	1	400
4	2	280	1	13,000	2	5,090	-	-
5	4	2,505	2	3,300	4	12,590	1	203
6	2	380	-	-	3	4,490	-	-
7	7	1,460	-	-	4	4,445	-	-
8	6	1,215	-	-	2	2,300	-	-
9	2	1,310	-	-	2	1,370	-	-
10	3	830	-	-		-	-	-
11	4	1,575	-	-	2	3,625	-	-
12	3	1,575	-	-	4	9,870	-	-
13	4	1,963	-	-	2	2,337	-	-
สรุป	39	21,226	4	18,550	37	62,677	1	603

ด้านสาธารณูปโภค

มีการประปาหมู่บ้าน จำนวน 13 แห่ง

1. สถานที่ตั้ง หมู่ที่ 2 บ้านขอนแก่น (2 แห่ง)
2. สถานที่ตั้ง หมู่ที่ 3 บ้านคลองสิบสาม
3. สถานที่ตั้ง หมู่ที่ 4 บ้านเขาสามสิบ
4. สถานที่ตั้ง หมู่ที่ 5 บ้านพวงนิมิต
5. สถานที่ตั้ง หมู่ที่ 6 บ้านเนินตะแบก
6. สถานที่ตั้ง หมู่ที่ 7 บ้านหนองโกวิทย์
7. สถานที่ตั้ง หมู่ที่ 8 บ้านหนองคุ้ม
8. สถานที่ตั้ง หมู่ที่ 9 บ้านโคกมะกอก

9. สถานที่ตั้ง หมู่ที่ 10 บ้านน้ำอ้อม
10. สถานที่ตั้ง หมู่ที่ 12 บ้านสุขสำราญ
11. สถานที่ตั้ง หมู่ที่ 11 บ้านฝั่งคลอง ใช้รวมกันกับหมู่ที่ 1 บ้านโคกมัน
12. สถานที่ตั้ง หมู่ที่ 13 บ้านจัดสรร

อาชีพ

ประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ ร้อยละ 98 มีอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำไร่ ทำนา เลี้ยงไก่ เลี้ยงหมู และทำสวนไม้ผลและไม้ดอก พื้นที่ทำการเกษตรมีเนื้อที่ประมาณ 40,855 ไร่ หรือร้อยละ 83.23 ของเนื้อที่ตำบล สภาพการใช้ที่ดินสามารถแยกออกได้ตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 5 สภาพการใช้ที่ดิน

สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,359	4.81
นาข้าว	15,800	32.18
พืชไร่ผสม	347	0.71
ข้าวโพด	6,426	13.08
อ้อย	2,443	4.98
มันสำปะหลัง	6,095	12.42
ไม้ยืนต้นผสม	67	0.14
ยางพารา	30	0.06
ยูคาลิปตัส	7,732	15.74
สัก	27	0.06
ไผ่	19	0.04
ไม้ผลผสม	654	1.33
มะม่วง	278	0.57
มะละกอ	13	0.03
ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	862	1.76
โรงเรียนเลี้ยงโค กระบือ	35	0.07

ตารางที่ 5 (ต่อ)

สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
โรงเรียนเลี้ยงสัตว์ปีก	27	0.06
ป่าสมบูรณ์	3,790	7.72
แหล่งน้ำ	1,509	3.07
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	575	1.17
รวม	49,088	100.00

สถานประกอบการด้านอุตสาหกรรม

1. โรงงานประกอบสายไฟ จำนวน 1 แห่ง ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ 12

สถานประกอบการด้านการบริการ

1. โรงสีข้าวขนาดเล็ก จำนวน 6 แห่ง ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ 1(2 แห่ง)
ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ 8
ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ 11
ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ 12
ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ 13
2. โรงสีข้าวขนาดใหญ่ จำนวน 1 แห่ง ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ 11

สถานประกอบการด้านการพาณิชย์กรรม

1. สถานีบริการน้ำมัน (หยอดเหรียญ/ ปัมมหลอด) จำนวน 1 แห่ง ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ 3, 12
2. ร้านค้าทั่วไป จำนวน 76 แห่ง
3. ร้านบริการเกมส์อินเทอร์เน็ต จำนวน 4 แห่ง

สถาบันและองค์กรศาสนา (วัด/ ที่พักสงฆ์)

1. วัดโคกม้น ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ 1
2. ที่พักสงฆ์ขอนแก่น ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ 2
3. ที่พักสงฆ์เนินผาทอง ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ 3
4. ที่พักสงฆ์เขาน้อย ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ 3
5. วัดคลองสิบสาม ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ 3
6. วัดเขาสามสิบ ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ 4

7. วัดพวงนิมิต	ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ 5
8. ที่พักสงฆ์บ้านเนินตะแบก	ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ 6
9. ที่พักสงฆ์หนองโกวิท	ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ 7
10. ที่พักสงฆ์หนองคุ่ม	ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ 8
11. วัดโคกมะกอก	ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ 9
12. วัดบ้านน้ำอ้อม	ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ 10

การศึกษา

1. โรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 4 แห่ง จำนวนนักเรียน รวมทั้งสิ้น 780 คน ดังนี้
 - 1.1 โรงเรียนบ้านคลองสิบสาม ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 นักเรียนระดับชั้นอนุบาล-มัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 350 คน
 - 1.2 โรงเรียนบ้านเขาสามสิบ ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 นักเรียนระดับชั้นอนุบาล-ประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 107 คน
 - 1.3 โรงเรียนวัดพวงนิมิต ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 นักเรียนระดับชั้นอนุบาล-มัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 450 คน
 - 1.4 โรงเรียนตำราจตะเวนชายแดนน้ำอ้อม ตั้งอยู่หมู่ที่ 10 นักเรียนระดับชั้นอนุบาล-ประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 106 คน
2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ จำนวน 3 แห่ง จำนวนนักเรียนรวมทั้งสิ้น 113 คน ดังนี้
 - 2.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเขาสามสิบ จำนวน 59 คน
 - 2.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเนินตะแบก จำนวน 27 คน
 - 2.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโคกมะกอก จำนวน 30 คน

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

1. ป้อมยามตำรวจ จำนวน 2 แห่ง
2. อปพร. จำนวน 156 คน

การบริหารประชาชน

1. ศูนย์บริการอินเทอร์เน็ตตำบล จำนวน 1 แห่ง
2. ศูนย์ข้อมูลข่าวสารประจำตำบล จำนวน 1 แห่ง

กีฬาและนันทนาการ

1. ลานกีฬาอเนกประสงค์ จำนวน 1 แห่ง
2. สนามฟุตบอล จำนวน 1 แห่ง

3. สนามวอลเลย์บอล จำนวน 1 แห่ง

ฌาปนสถาน

ฌาปนสถานภายในตำบลเขาสามลึบ มีจำนวน 7 แห่ง ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ 1, 2, 3, 4, 7, 9 และ 10

ข้อมูลกลุ่ม/องค์กรชุมชน

1. กองทุน

1.1 กองทุนหมู่บ้านคลองลึบสาม	จำนวน 1 แห่ง
1.1 กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขาสามลึบ	จำนวน 1 แห่ง
1.3 กองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลเขาสามลึบ	จำนวน 1 แห่ง

2. กลุ่ม

2.1 กลุ่มผลิตข้าวอินทรีย์บ้านโคกมัน	จำนวน 1 กลุ่ม
2.2 กลุ่มโรงสีชุมชนบ้านขอนแก่น	จำนวน 1 กลุ่ม
2.3 กลุ่มบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรคลองลึบสาม	จำนวน 1 กลุ่ม
2.4 กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ดบ้านเนินตะแบก	จำนวน 1 กลุ่ม
2.5 กลุ่มนวดสมุนไพรบ้านหนองคุ้ม	จำนวน 1 กลุ่ม
2.6 กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษตำบลเขาสามลึบ	จำนวน 1 กลุ่ม
2.7 กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสุขสำราญ	จำนวน 1 กลุ่ม
2.8 กลุ่มเลี้ยงโคนมตำบลเขาสามลึบ	จำนวน 1 กลุ่ม

3. ร้าน/ ศูนย์ ฯ/ แหล่งเรียนรู้อื่น ๆ

3.1 สภาวัฒนธรรมตำบล	จำนวน 1 แห่ง
3.2 สภาเด็กและเยาวชนตำบล	จำนวน 1 แห่ง
3.3 ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนตำบล	จำนวน 1 แห่ง
3.4 ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรตำบล	จำนวน 1 แห่ง
3.5 แหล่งเรียนรู้พลังงานต้นแบบบ้านขอนแก่น	จำนวน 1 แห่ง
3.6 แหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านคลองลึบสาม	จำนวน 1 แห่ง
3.7 แหล่งเรียนรู้ประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น	จำนวน 1 แห่ง
3.8 ศูนย์ส่งเสริมการท่องเที่ยวตำบลเขาสามลึบ	จำนวน 1 แห่ง
3.9 ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเกษตรไร้สารบ้านพวงนิมิต	จำนวน 1 แห่ง
3.10 ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านเนินตะแบก	จำนวน 1 แห่ง
3.11 ศูนย์เรียนรู้ตามรอยพ่อไร้นาสวนผสมบ้านเนินตะแบก	จำนวน 1 แห่ง
3.12 สหกรณ์อุบลข้าวพัฒนาปัจจัย 4 บ้านเนินตะแบก	จำนวน 1 แห่ง

- 3.13 ศูนย์เพื่อใจวัยรุ่นตำบลเขาสามสิบ จำนวน 1 แห่ง
- 3.14 ศูนย์เรียนรู้ผลิตภัณฑ์ชุมชนตำบลเขาสามสิบ จำนวน 1 แห่ง
- 3.15 ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้าน โคมะกอก จำนวน 1 แห่ง
- 3.16 แหล่งเรียนรู้โบราณสถานกรุโครงกระดูกบ้าน โคมะกอกจำนวน 1 แห่ง
- 3.17 ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตามโครงการพระราชดำริ จำนวน 1 แห่ง
- 3.18 ร้านค้าชุมชนบ้านสุขสำราญ จำนวน 1 แห่ง
- 3.19 ศูนย์เรียนรู้พลังงานทดแทนตำบลเขาสามสิบ จำนวน 1 แห่ง
- 3.20 ศูนย์พัฒนาตลาดนัดชุมชนบ้านจัดสรร จำนวน 1 แห่ง
- 3.21 ศูนย์ อปพร. อบต.ตำบลเขาสามสิบ จำนวน 1 แห่ง
- 3.22 อสม.ตำบลเขาสามสิบ จำนวน 1 แห่ง
- 3.23 ศูนย์เรียนรู้พืชสมุนไพรและหอมพื้นบ้าน จำนวน 1 แห่ง
- 3.24 ศูนย์ Fix It ตำบลเขาสามสิบ จำนวน 1 แห่ง
- 3.25 ศูนย์การเรียนรู้ กศน. ตำบลเขาสามสิบ จำนวน 1 แห่ง
- 3.26 ทีมประสานการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน จำนวน 1 แห่ง
3. จำนวนผู้สูงอายุผู้ได้รับเบี้ยยังชีพ (ข้อมูล ณ เดือนพฤษภาคม 2558)

ตารางที่ 6 จำนวนผู้สูงอายุผู้ได้รับเบี้ยยังชีพ (สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ, 2558)

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)	หมายเหตุ
1	บ้าน โคมัน	34	
2	บ้านขอนแก่น	77	
3	บ้านคลองสิบสาม	89	
4	บ้านเขาสามสิบ	66	
5	บ้านพวงนิมิต	80	
6	บ้านเนินตะแบก	104	
7	บ้านหนองโกวิท	32	
8	บ้านหนองคุ่ม	79	
9	บ้าน โคมะกอก	62	
10	บ้านน้ำอ้อม	40	

ตารางที่ 6 (ต่อ)

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)	หมายเหตุ
11	บ้านฝิ่งคลอง	60	
12	บ้านสุขสำราญ	64	
13	บ้านจัดสรร	74	

4. จำนวนผู้พิการ (ข้อมูล ณ เดือนพฤษภาคม 2558)

ตารางที่ 7 จำนวนผู้พิการ (สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ, 2558)

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)	หมายเหตุ
1	บ้านโคกมัน	7	
2	บ้านขอนแก่น	8	
3	บ้านคลองสิบสาม	7	
4	บ้านเขาสามสิบ	7	
5	บ้านพวงนิมิต	6	
6	บ้านเนินตะแบก	18	
7	บ้านหนองโกวิท	8	
8	บ้านหนองคุ้ม	10	
9	บ้านโคกมะกอก	11	
10	บ้านน้ำอ้อม	0	
11	บ้านฝิ่งคลอง	7	
12	บ้านสุขสำราญ	13	
13	บ้านจัดสรร	15	
รวม		116	

5. จำนวนผู้ป่วยเอดส์ (ข้อมูล ณ เดือนพฤษภาคม 2558)

ตารางที่ 8 จำนวนผู้ป่วยเอดส์ (สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ, 2558)

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)	หมายเหตุ
1	บ้าน โศกมัน	-	
2	บ้านขอนแก่น	-	
3	บ้านคลองสิบสาม	2	
4	บ้านเขาสามลิบ	-	
5	บ้านพวงนิมิต	1	
6	บ้านเนินตะแบก	-	
7	บ้านหนองโกวิท	1	
8	บ้านหนองคุ้ม	-	
9	บ้าน โศกมะกอก	-	
10	บ้านน้ำอ้อม	1	
11	บ้านฝั่งคลอง	-	
12	บ้านสุขสำราญ	2	
13	บ้านจัดสรร	-	
รวม		7	

6. จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (ข้อมูล ณ เดือนมกราคม 2556)

ตารางที่ 9 จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ, 2556)

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)	หมายเหตุ
1	บ้าน โศกมัน	307	
2	บ้านขอนแก่น	443	
3	บ้านคลองสิบสาม	660	
4	บ้านเขาสามลิบ	391	
5	บ้านพวงนิมิต	488	

ตารางที่ 9 (ต่อ)

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)	หมายเหตุ
6	บ้านเนินตะแบก	601	
7	บ้านหนองโกวิท	279	
8	บ้านหนองคุ้ม	584	
9	บ้านโคกมะกอก	397	
10	บ้านน้ำอ้อม	286	
11	บ้านฝั่งคลอง	374	
12	บ้านสุขสำราญ	524	
13	บ้านจัดสรร	583	
รวม		5,917	

ตารางที่ 10 จำนวนผู้สูงอายุที่ขึ้นทะเบียนเพื่อรับเบี้ยยังชีพในปีงบประมาณ 2558 (สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ, 2558)

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)	หมายเหตุ
1	บ้านโคกมัน	2	
2	บ้านขอนแก่น	9	
3	บ้านคลองสิบสาม	10	
4	บ้านเขาสามสิบ	6	
5	บ้านพวงนิมิต	5	
6	บ้านเนินตะแบก	9	
7	บ้านหนองโกวิท	3	
8	บ้านหนองคุ้ม	5	
9	บ้านโคกมะกอก	6	
10	บ้านน้ำอ้อม	3	
11	บ้านฝั่งคลอง	8	

ตารางที่ 10 (ต่อ)

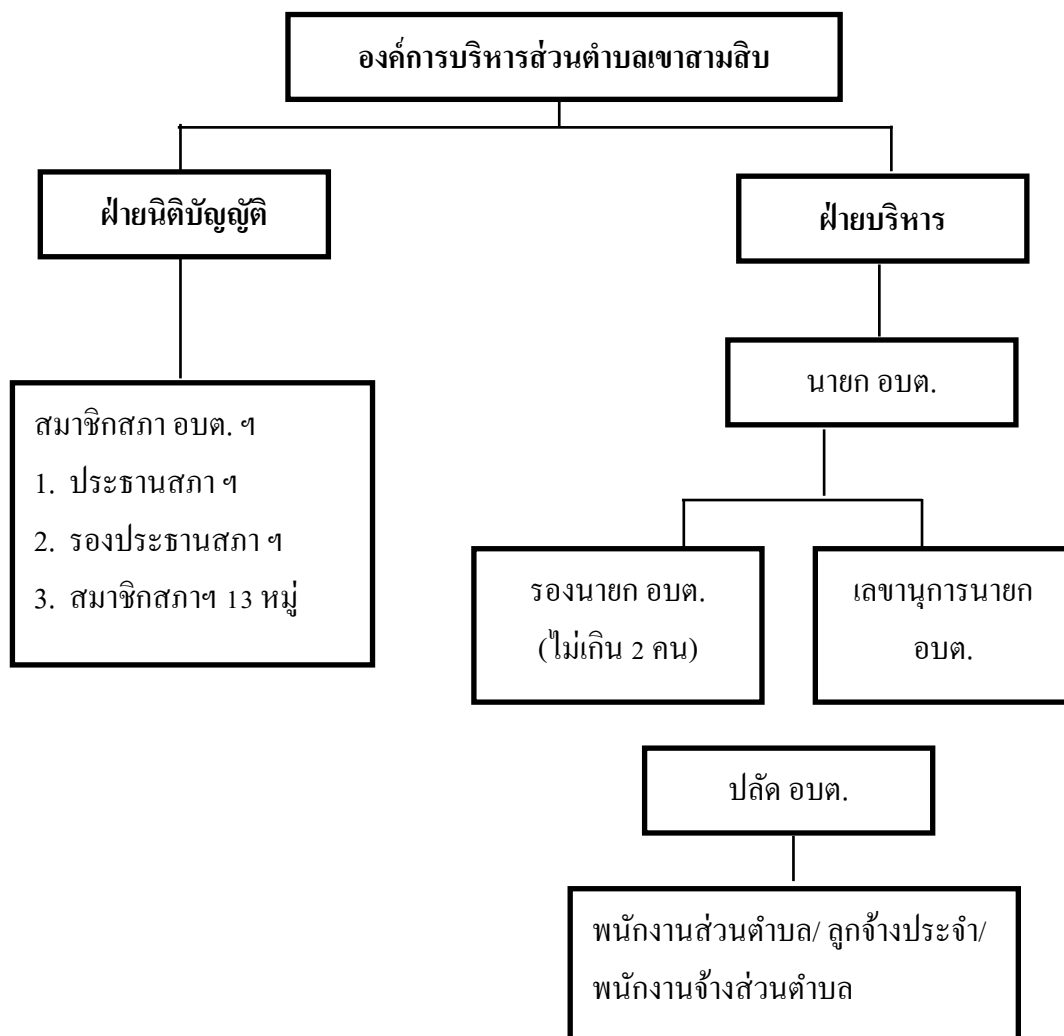
หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)	หมายเหตุ
12	บ้านสุขสำราญ	11	
13	บ้านจัดสรร	3	
	รวม	80	

การประชุมประชาคมหรือการประชุมอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายกัน และเกี่ยวข้องกับ
การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา มีดังนี้

1. การประชุมประชาคมหมู่บ้าน เพื่อรับทราบปัญหาหรือความต้องการของประชาชน
ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนชุมชน (พ.ศ. 2555-2560)
2. การประชุมคณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบและประชาคม
ตำบล เพื่อกำหนดประเด็นหลักการพัฒนาให้สอดคล้องกับปัญหาหรือความต้องการของประชาคม
และชุมชน
3. การประชุมคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล
เขาสามลิบ เพื่อจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา (พ.ศ. 2558-2562) และร่างแผนพัฒนาสามปี
(พ.ศ. 2558-2560)
4. การประชุมคณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ เพื่อพิจารณา
ร่างแผนพัฒนาและร่างแผนการดำเนินงาน
5. การประชุมคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหาร
ส่วนตำบลเขาสามลิบ เพื่อติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาตำบล ตามแผนการดำเนินงาน
ประจำปีงบประมาณ

ข้อมูลด้านองค์กรและการบริหาร

1. โครงสร้างในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ จำนวน 1 คน และสมาชิกองค์การบริหาร
ส่วนตำบลเขาสามลิบ จำนวน 26 คน มาจากการเลือกตั้ง

ภาพที่ 4 ผังองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิว

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิว

อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542) ตามมาตรา 67 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

1. จัดให้มีและบำรุงทางน้ำและทางบก
2. การรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งการจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
3. ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
4. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

5. ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 6. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุและพิการ
 7. คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 8. บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
 9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย
- มาตรา 68 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการใด ๆ

ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

1. ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและการเกษตร
2. ให้มีและบำรุงไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
3. ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
4. ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
5. ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
6. ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
7. บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพ
8. การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
9. หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของ อบต.
10. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
11. กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
12. การท่องเที่ยว
13. การผังเมือง

อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หมวด 2 การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบ การบริการสาธารณะ มาตรา 16 ดังนี้

1. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
2. การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
3. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
4. การสาธารณูปโภคและการก่อสร้างอื่น ๆ
5. การสาธารณูปการ
6. การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ
7. การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน

8. การส่งเสริมการท่องเที่ยว
9. การจัดการศึกษา
10. การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
11. การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
12. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
13. การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
14. การส่งเสริมกีฬา
15. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
16. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
17. การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
18. การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
19. การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
20. การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
21. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
22. การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
23. การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย โรงมหรสพ และสาธารณสถานอื่น ๆ
24. การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดินทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
25. การผังเมือง
26. การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
27. การดูแลรักษาที่สาธารณะ
28. การควบคุมอาคาร
29. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
30. การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
31. กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

จุดยืนทางยุทธศาสตร์ (Positioning) ขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ

จุดยืนองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ

1. ต้องมีเป้าหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่
2. ต้องมีการบริหารยุทธศาสตร์
3. ความสอดคล้องของยุทธศาสตร์ประเทศกับท้องถิ่น
4. ภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอยู่มาก
5. ความสอดคล้องสิ่งที่ทำกับสิ่งที่ต้องการ
6. ความต้องการของประชาชนซึ่งเป็นผู้รับบริการ
7. ทรัพยากรมีจำกัด
8. การวัดผลสัมฤทธิ์ของงาน

สร้างความเข้าใจกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. สร้างความเข้าใจกับฝ่ายต่าง ๆ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. สร้างความเข้าใจกับประชาชน ศึกษาสำรวจปัญหาและความต้องการที่แท้จริง
3. แต่งตั้งคณะทำงานฝึกอบรมเสริมสร้างความรู้

ปัจจัยความสำเร็จ

1. ผู้บริหารเทศบาล
2. การรับรู้ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่เทศบาล
3. การมีส่วนร่วม ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน
4. การประสานและสนับสนุนจากภาคีภาครัฐและเอกชน
5. ระบบฐานข้อมูล
6. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ที่เกี่ยวข้อง

1. ผู้บริหารท้องถิ่น
 - 1.1 ผู้นำให้นโยบาย ติดตามประเมินผล
2. เจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 2.1 ร่วมเป็นคณะทำงาน ประสานงานระหว่างฝ่าย สร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี
3. ประชาชนในท้องถิ่น และผู้รับบริการอื่น ๆ
 - 3.1 ร่วมเป็นคณะทำงาน ให้ข้อมูลและร่วมกำหนดความต้องการ
 - 3.2 หน่วยงานราชการ สนับสนุนข้อมูล ความรู้ทางวิชาการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนและการจัดทำแผนพัฒนาของหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ ซึ่งได้ศึกษาไว้ ดังนี้

เสาวลักษณ์ ลีศิริวงศ์ (2548, หน้า 208-214) ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหากระบวนการจัดทำแผนชุมชน การศึกษา: เขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลพิษณุโลก ได้กำหนดวัตถุประสงค์ประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในกระบวนการจัดทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพกระบวนการจัดทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลจังหวัดพิษณุโลก มีการนำหลักการจัดทำแผนกลยุทธ์มาใช้ดำเนินกระบวนการจัดทำแผนชุมชนครบทุกด้าน ผลสรุปในภาพรวมของกระบวนการจัดทำแผนชุมชนในแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านการศึกษาวิเคราะห์สภาพ สํารวจข้อมูลชุมชน พบว่า มีการจัดเวทีศึกษาข้อมูล ด้านการกำหนดแผนชุมชน พบว่า ทั้งผู้นำและประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนด ด้านการนำแผนชุมชนไปปฏิบัติ พบว่า มีการใช้ภาวะผู้นำและมีการรวมกลุ่ม และด้านการประเมินผลแผนชุมชน พบว่า แผนชุมชนสามารถแก้ไขปัญหาให้คนในตำบลได้ 2) สภาพกระบวนการจัดทำแผนชุมชนในแต่ละตำบล พบว่า โดยส่วนใหญ่แล้วเห็นว่ามีแตกต่างกันในด้านเทคนิค/วิธีการ ขั้นตอนและเครื่องมือในการดำเนินงานในแต่ละด้านของกระบวนการจัดทำแผนชุมชนแตกต่างกันไปตามสภาพของพื้นที่และสภาพปัญหาของตำบล รวมทั้งความต่อเนื่องของการดำเนินกระบวนการจัดทำแผนชุมชนและระยะเวลาเรียนรู้ในกระบวนการจัดทำแผนชุมชน รวมทั้งปัจจัยภายนอกชุมชนที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน ซึ่งไม่สามารถควบคุมได้ 3) ปัญหาในภาพรวมของกระบวนการจัดทำแผนชุมชน มีดังนี้ คือ ด้านการศึกษาสภาพ/วิเคราะห์สำรวจข้อมูลชุมชน พบว่า มีปัญหาการจัดเวทีศึกษาข้อมูล ด้านการกำหนดแผนชุมชน พบว่า มีปัญหาในการกำหนดแผนจากผู้นำและประชาชนในชุมชนที่ร่วมกันกำหนด ด้านการนำแผนชุมชนไปปฏิบัติ พบว่า มีปัญหาจากผู้นำและกลุ่มในชุมชนไม่สามารถบริหารจัดการชุมชนได้เพราะผู้นำท้องถิ่นและขาดบุคลากร หน่วยงานภายนอกที่เข้ามาสนับสนุนกระบวนการจัดทำแผนชุมชน

อนุรักษ์ ลักษณะภู (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าหลวง อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าหลวง และ 2) ศึกษาปัจจัยในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าหลวง อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า 1) ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัจจัยในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนชุมชน ได้แก่ สถานภาพสมรส

ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ การเป็นสมาชิกของกลุ่มในชุมชน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ความเสมอภาคในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนชุมชน การรับรู้ข่าวสารและความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนชุมชน 3) ปัจจัยที่ไม่มีความแตกต่างในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนชุมชน ได้แก่ เพศ และอายุ 4) ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน คือ ควรพัฒนารูปแบบและกระบวนการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดทำแผนชุมชนอย่างทั่วถึง และควรเสริมสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับแผนและการจัดทำแผนชุมชน โดยจัดการฝึกอบรมหรือสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำแผนชุมชนให้แก่ประชาชนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนมีสิทธิและความเสมอภาคในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนชุมชนอย่างเท่าเทียมกัน

สมาน นวลจันทร์ (2551, หน้า 89) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนตำบลนาขึง อำเภอนาขึง จังหวัดอุดรธานี จากผลการศึกษาพบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เหมาะสมในการจัดทำแผนชุมชนจะสามารถดำเนินการให้ประสบผลสำเร็จได้ต้องดำเนินการตามกระบวนการแผนชุมชน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นเตรียมการ การสร้างทีมวิทยากร การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชน การสร้างความเข้าใจเพื่อแสวงหาความร่วมมือกับผู้นำ สร้างภาคีการพัฒนาในการจัดทำแผน ส่งเสริมสร้างกระบวนการการเรียนรู้แก่ผู้เกี่ยวข้อง การสร้างแกนนำ อาสาสมัคร เพื่อเป็นแกนนำทีมปฏิบัติการแผนชุมชน ที่จะขับเคลื่อนการวางแผนการจัดทำแผนชุมชนและการเตรียมชุมชน สร้างกระบวนการเรียนรู้แก่ชุมชนต่อไป 2) ขั้นดำเนินการจัดทำแผนชุมชน การออกแบบเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูล และการทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ของเครื่องมือและรายละเอียดของเครื่องมือร่วมกัน การร่วมกันจัดเก็บข้อมูล การจัดเวทีประชาคมหมู่บ้าน นำเสนอข้อมูลเพื่อให้ชุมชนได้รับรู้และเกิดการยอมรับร่วมกันตรวจสอบ วิเคราะห์ข้อมูล ปัญหา จัดหมวดหมู่ปัญหา กำหนดแนวทางแก้ไข กำหนดโครงการ/กิจกรรม กำหนดทิศทางของชุมชนเอง จัดทำร่างแผน เสนอแผน ฯ ประชาพิจารณ์ กลั่นกรอง ทบทวนพิจารณาร่างแผน ฯ จัดทำรูปเล่ม (ลายลักษณ์อักษร) เพื่อเผยแพร่ ประสานความร่วมมือกับภาคีการพัฒนา เสนอแผนชุมชนต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และหน่วยงานราชการ ในส่วนที่ต้องการขอรับการสนับสนุน 3) ขั้นดำเนินการตามแผนชุมชน การดำเนินการตามแผนชุมชนโดยชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชน ผู้นำองค์กรชุมชน เครือข่ายในชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในกิจกรรม เป็นผู้ดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมในแผนชุมชน ด้วยการบริหารจัดการที่เป็นระบบ และชุมชนจัดการความรู้เรียนรู้จากการทำงานจริง 4) ขั้นติดตามและประเมินผล ทั้งการประเมินผลโดยชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง ประเมิน วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย นำผลการประเมินการดำเนินงาน เป็นข้อมูลในการปรับแนวทาง

การพัฒนาชุมชนต่อไป และจัดกระบวนการปรับปรุงแผนชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลที่มีอยู่ วางแผนการจัดเก็บข้อมูลเพิ่มเติม และทำตามกระบวนการแผนชุมชนอย่างต่อเนื่อง

อนุชา ช่อชบา (2551, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้าน ต่อการวางแผนพัฒนา กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง จังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัย พบว่า คณะกรรมการของหมู่บ้านที่มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหาร ส่วนตำบลหนองแวง เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุส่วนใหญ่ ระหว่าง 36-60 ปี มีสถานภาพ สมรสคู่ ส่วนใหญ่จบประถมศึกษา ประกอบอาชีพเกษตรกร มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000-9,999 บาท และคณะกรรมการหมู่บ้านส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมประชุมจัดทำแผนอย่างน้อย 1 ครั้ง ผลการเปรียบเทียบ ความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้าน พบว่า อายุและรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงแตกต่างกัน และคณะกรรมการหมู่บ้านที่มีเพศ สถานภาพ อาชีพ ระดับการศึกษา มีส่วนร่วมในการวางแผน พัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะในการวิจัย ในครั้งนี้ คือ ควรส่งเสริมหรือสนับสนุนให้คณะกรรมการหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา ท้องถิ่นด้านพัฒนาเศรษฐกิจทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากที่สุด

โกมินทร์ วังอ่อน (2552, หน้า 70) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนชุมชน: กรณีศึกษาตำบลแม่ข้าวต้ม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ในการทดสอบ ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และการประกอบอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 และเพศมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยด้านรายได้และระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนที่ระดับนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจ ในการจัดทำแผนชุมชนและขาดวิทยากรให้ความรู้ความเข้าใจ

ชูดากานต์ กำจัดภัย (2552, หน้า 55) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนชุมชน กรณีศึกษา ตำบลหันทราย อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผล ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการทำแผนชุมชน และเพื่อศึกษาระดับความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อผู้นำชุมชน กลุ่มตัวอย่าง

ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่ตำบลหันทราย อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำนวน 373 คน ให้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมาน t-test สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำแผนชุมชนมากที่สุด คือ การคิดทำแผนชุมชน รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และมีส่วนร่วมในการทำ เป็นลำดับสุดท้าย

ณัฐวิภา วาบา (2553, หน้า 58-60) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน ศึกษากรณีตำบลยะรม อำเภอเบตง จังหวัดยะลา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนตำบลยะรมในการจัดทำแผนชุมชนในด้านการเตรียมทีมผู้นำชุมชนระดับหมู่บ้าน/ตำบล ด้านการจัดเวทีประชาคม ด้านการบูรณาการแผนชุมชน และด้านการติดตามประเมินผลการจัดทำแผนชุมชนและการขับเคลื่อนแผนชุมชนสู่การปฏิบัติ 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนตำบลยะรม ในการจัดทำแผนชุมชน จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ และตำแหน่งในพื้นที่ 3) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ตำบลยะรม ในการจัดทำและขับเคลื่อนแผนชุมชนสู่การปฏิบัติ โดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม จำนวน 156 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำชุมชนที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และอาชีพ มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน ไม่แตกต่างกัน แต่ผู้นำชุมชนที่มีรายได้และตำแหน่งในพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิวัฒน์ ปะกัทอง (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ 2) เพื่อเปรียบเทียบประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อยู่อาศัยอยู่ในชุมชนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์แตกต่างกัน 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Independent-samples, t-test และ F-test (One-way ANOVA) นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า 1) ประชาชนโดยส่วนรวม และจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดทำ

แผนชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านความสมัครใจ ด้านความตื่นตัวในการรับรู้ ด้านการตัดสินใจ ด้านผลกระทบ ด้านการเข้าใจ ปัญหา ด้านความริเริ่ม ด้านควบคุมทรัพยากรและด้านปัญหา/ อุปสรรคในการส่งเสริมสนับสนุน ของเทศบาล 2) ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้าน 5-7 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้ เทศบาลต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นก่อนการจัดทำแผนชุมชนเทศบาล ต้องเปิดโอกาสให้มีการประชาคมเพื่อสรุปปัญหาให้การจัดทำแผนชุมชน และเทศบาลควรให้เจ้าหน้าที่ ออกสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการที่จะพัฒนาในชุมชนแต่ละชุมชนเพื่อเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจน โดยสรุปการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ใน ชุมชนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ บางด้านแตกต่างกัน ซึ่งข้อเสนอที่ได้จากการศึกษานี้สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนา ปรับปรุงและแก้ไขการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชนในท้องถิ่นต่อไป

ฉันทนา มณฑิรรัตน์ (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้าน ในกระบวนการแผนชุมชนตำบลว่าน อำเภอนาคู จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า

- 1) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในกระบวนการแผนชุมชน ตำบลว่าน อำเภอนาคู จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านขั้นตอนการจัดทำแผนชุมชน ด้านขั้นตอนเตรียมการ ด้านขั้นตอนติดตามประเมินผล และด้านขั้นตอนการพัฒนาชุมชนด้วยแผนชุมชน
- 2) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในกระบวนการแผนชุมชน ตำบลว่าน อำเภอนาคู จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ พบว่า โดยรวมและจำแนก เป็นรายด้านไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการหมู่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการแผนชุมชน ตำบลว่าน อำเภอนาคู จังหวัดนครราชสีมา จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้ ควรอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการวางแผน ควรณรงค์ให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในการร่วมประชาคม ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอแผนพัฒนา ควรให้ประชาชน รวมกลุ่มกันจัดทำแผน ควรให้ประชาชนเสนอแนวทางการพัฒนา และควรฝึกให้ประชาชน กล้าแสดงความคิดเห็นในการเสนอแนวทางแก้ปัญหาชุมชน ควรส่งเสริมให้ประชาชนร่วมดำเนินการ

ทุกขั้นตอน และควรมีการรวมกลุ่มประชาชนในการร่วมพัฒนา ควรมีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน ควรให้ประชาชนร่วมประเมินทุกขั้นตอนของแผนและควรรนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงงาน

ตารางที่ 11 เปรียบเทียบตัวแปรอิสระกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตัวแปร	ชื่อผู้วิจัย/ ปีที่วิจัย	ชื่อเรื่อง	ผลการวิจัย
เพศ	อนุรักษ์ ลักษณะภู (2550, หน้า 46)	ปัจจัยในการมีส่วนร่วมจัดทำ แผนชุมชนของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลท่าหลวง อ.ท่าเรือ จ.พระนครศรีอยุธยา	ประชาชนที่มีเพศต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน ชุมชนไม่แตกต่างกัน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
เพศ	ณัฐวิภา วาบา (2553, หน้า 48)	การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ในการจัดทำแผนชุมชน: ศึกษา กรณี ต.ยะรม อ.เบตง จ.ยะลา	ผู้นำชุมชนที่มีเพศต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการ จัดทำแผนชุมชนไม่แตกต่างกัน
เพศ	อภิวัฒน์ ปะกัทัง (2553, หน้า 65)	การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนชุมชนในเขต เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์	ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผน ชุมชนในเขตเทศบาลนคร กาฬสินธุ์แตกต่างกัน ($P \leq .05$)
อายุ	อนุรักษ์ ลักษณะภู (2550, หน้า 47)	ปัจจัยในการมีส่วนร่วมจัดทำ แผนชุมชนของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลท่าหลวง อ.ท่าเรือ จ.พระนครศรีอยุธยา	ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน ชุมชนไม่แตกต่างกัน
อายุ	ณัฐวิภา วาบา (2553, หน้า 48)	การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ในการจัดทำแผนชุมชน: ศึกษา กรณี ต.ยะรม อ.เบตง จ.ยะลา	ผู้นำชุมชนที่มีอายุต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการ จัดทำแผนชุมชนไม่แตกต่างกัน
อายุ	อภิวัฒน์ ปะกัทัง (2553, หน้า 66)	การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนชุมชนในเขต เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์	ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผน ชุมชนในเขตเทศบาลแตกต่าง กัน ($P \leq .05$) อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ตัวแปร	ชื่อผู้วิจัย/ ปีที่วิจัย	ชื่อเรื่อง	ผลการวิจัย
อายุ	อนรรักษ์ ลักษณ์ะภู (2550, หน้า 47)	ปัจจัยในการมีส่วนร่วมจัดทำ แผนชุมชนของประชาชนใน เขตเทศบาลตำบลท่าหลวง อ.ท่าเรือ จ.พระนครศรีอยุธยา	ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันจะ มีส่วนร่วมในการจัดทำแผน ชุมชนไม่แตกต่างกัน
อายุ	ณัฐวิภา วาบา (2553, หน้า 48)	การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ในการจัดทำแผนชุมชน: ศึกษา กรณี ต.ยะรม อ.เบตง จ.ยะลา	ผู้นำชุมชนที่มีอายุต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการ จัดทำแผนชุมชนไม่แตกต่างกัน
อายุ	อภิวัฒน์ ปะกัทัง (2553, หน้า 66)	การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนชุมชนในเขต เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์	ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผน ชุมชนในเขตเทศบาลแตกต่าง กัน ($P \leq .05$) อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05
ระดับ การศึกษา	อนรรักษ์ ลักษณ์ะภู (2550, หน้า 48)	ปัจจัยในการมีส่วนร่วมจัดทำ แผนชุมชนของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลท่าหลวง อ.ท่าเรือ จ.พระนครศรีอยุธยา	ประชาชนที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกัน จะมีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนชุมชน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05
ระดับ การศึกษา	ณัฐวิภา วาบา (2553, หน้า 49)	การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ในการจัดทำแผนชุมชน: ศึกษา กรณี ต.ยะรม อ.เบตง จ.ยะลา	ผู้นำชุมชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนชุมชน ไม่แตกต่างกัน
ระดับ การศึกษา	อภิวัฒน์ ปะกัทัง (2553, หน้า 68)	การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนชุมชนในเขต เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์	ประชาชนที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนชุมชน ในเขตเทศบาล แตกต่างกัน

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ตัวแปร	ชื่อผู้วิจัย/ ปีที่วิจัย	ชื่อเรื่อง	ผลการวิจัย
อาชีพ	อนรรักษ์ ลัทธนะภู (2550, หน้า 48-49)	ปัจจัยในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าหลวง อ.ท่าเรือ จ.พระนครศรีอยุธยา	ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
อาชีพ	ณัฐวิภา วาบา (2553, หน้า 50)	การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน: ศึกษากรณี ต.ยะรม อ.เบตง จ.ยะลา	ผู้นำชุมชนที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนไม่แตกต่างกัน
อาชีพ	ชูดากานต์ กำจัดภัย (2552, หน้า 51)	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำแผนชุมชน: กรณีศึกษาดำบลหันทราย อ.อรัญประเทศ จ.สระแก้ว	ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. เกณฑ์การแปลผล
7. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ จำนวน 8,115 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ, 2558)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ จำนวน 381 คน โดยการคำนวณด้วยสูตรของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน 5% แทนค่าได้ ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งกำหนดให้เท่ากับ 0.05

โดยแทนค่าลงในสูตรดังนี้

$$n = \frac{8,115}{1+8,115(0.05)^2}$$

$$n = 381$$

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล เขาสามสิบ มีจำนวน 381 คน เมื่อได้กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทน ตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างที่คำนึงถึงความเป็น (Probability sampling) โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยการแจกแบบสอบถาม ไปยังหมู่บ้าน ด้วยตัวของผู้วิจัย เอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ ซึ่งประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถเลือกตอบได้ตามรายการ (Check list) จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ เป็นแบบสอบถามที่ให้แสดงการมีส่วนร่วมตามระดับ ความการมีส่วนร่วม มี 4 ระดับ (Rating scale) เกณฑ์การให้คะแนนตามมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ (Rating scale) จำนวน 20 ข้อ จำแนกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. ด้านการร่วมในการปฏิบัติ
3. ด้านการร่วมในผลประโยชน์
4. ด้านการร่วมในการประเมินผล

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด ให้ 4 คะแนน

ระดับการมีส่วนร่วมมาก ให้ 3 คะแนน

ระดับการมีส่วนร่วมน้อย ให้ 2 คะแนน

ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นและปรับแบบสอบถามโดยได้พัฒนาขึ้นจากแบบสอบถามเพื่อการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนตำบลนาเยื้อง อำเภอนาเยื้อง จังหวัดอุดรธานี (สมาน นวลจันทร์, 2551) มีลำดับขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลือ จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยาม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลือ และตรวจสอบแบบสอบถามว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่ จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ และนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านได้แก่

3.1 นายดำรง มะลิวัลย์ ตำแหน่ง หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลือ

3.2 นางจิราพร ลีละศาสตร์ ตำแหน่ง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลือ

3.3 รองศาสตราจารย์ ดร.พงษ์เสถียร เหลืองอลงกต ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาจันทบุรี วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

4. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงหรือเหมือนกับกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยการหาความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability) แบบวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.87 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสูงสามารถใช้เก็บข้อมูลได้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลือ

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากประชาชนในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสืบ ซึ่งเป็นประชากรกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา โดยนำแบบสอบถาม ไปให้โดยตรงด้วยตนเอง พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียด

3. จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามไปจำนวน 381 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 381 ชุด คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ขั้นตอน โดยใช้วิธีการประมวลผลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูล และตอบวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยการ หาค่าความถี่ และหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนองค์การบริหาร ส่วนตำบลเขาสามสืบ ใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยการหา ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
3. ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติเชิงอนุมานทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระ กับตัวแปรตาม โดยใช้สถิติ t-test สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 2 กลุ่ม และใช้สถิติ One-way ANOVA สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 3 กลุ่ม ขึ้นไป และหากพบว่ามีมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 จะทำการทดสอบ ความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบของ LSD (Least significant difference test)

เกณฑ์การแปลผล

ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย อ้างอิงจากคู่มือการทำงานนิพนธ์ สำหรับนิสิตหลักสูตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2555 ใช้เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยแบบอิงเกณฑ์ (Criterion reference) กรณีแบ่งเป็น 4 ระดับ กำหนดค่าคะแนนของคำตอบไว้แน่นอน คือ ค่าคะแนนมากที่สุด ค่าคะแนนมาก ค่าคะแนนน้อย และค่าคะแนนน้อยที่สุด โดยวิธีการ ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ช่วงกว้างของอันตรายภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้นที่ต้องการ}} \\
 &= \frac{4-1}{4} \\
 &= 0.75
 \end{aligned}$$

ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.26-4.00 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.25 หมายถึง ระดับความร่วมมืออยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.76-2.50 หมายถึง ระดับความร่วมมืออยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.75 หมายถึง ระดับความร่วมมืออยู่ในระดับน้อยที่สุด

ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บข้อมูลในช่วงระหว่างเดือนมีนาคม พ.ศ. 2559 ถึงสิงหาคม พ.ศ. 2559 รวมระยะเวลาในการเก็บข้อมูลประมาณ 6 เดือน

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ มีจำนวน 381 คน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล เขาสามลิบ

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	160	41.99
หญิง	221	58.01
รวม	381	100.00

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2. อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	77	20.20
20-40 ปี	112	29.40
41-60 ปี	141	37.01
61 ปีขึ้นไป	51	13.39
รวม	381	100.00
3. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าระดับประถมศึกษา (ป.6)	109	28.61
จบประถมศึกษา (ป.6)	47	12.34
จบมัธยมศึกษา/ ปวช.	100	26.25
จบอนุปริญญา/ ปวส.	69	18.11
จบปริญญาตรี	43	11.29
สูงกว่าปริญญาตรี	13	3.40
รวม	381	100.00
4. อาชีพ		
นักเรียน/ นักศึกษา	64	16.80
เกษตรกร/ ประมง	165	43.31
รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	36	9.45
ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว	18	4.72
รับจ้างทั่วไป	98	25.72
อื่น ๆ (ระบุ).....	-	-
รวม	381	100.00

จากตารางที่ 12 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 58.01 มีอายุระหว่าง 41-60 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.01 รองลงมา คือ 20-40 ปี ต่ำกว่า 20 ปี และ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 29.40, 20.21, 13.39 ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับต่ำกว่าระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 28.61 รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษา/ ปวช. อนุปริญญา/

ปวส. ประถมศึกษาปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 26.25, 18.11, 12.34, 11.29, 3.41 ตามลำดับ มีอาชีพเกษตรกร/ ประมง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.31 รองลงมา คือ รับจ้างทั่วไป นักเรียน/ นักศึกษา รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 25.72, 16.80, 9.45, และ 4.72 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลเขาสามลือ

โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ตารางที่ 13 การมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลเขาสามลือในภาพรวมรายด้าน

การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล	\bar{X}	SD	แปลความ	อันดับ
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.01	0.71	มาก	2
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	2.96	0.70	มาก	3
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	2.93	0.63	มาก	4
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.12	0.67	มาก	1
ภาพรวม	3.01	0.68	มาก	-

จากตารางที่ 13 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลเขาสามลือ ในภาพรวมรายด้าน พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลเขาสามลือ มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.01$, $SD = 0.68$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

ประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลเขาสามลือ มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.12$, $SD = 0.67$) โดยมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.01$, $SD = 0.71$) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.96$, $SD = 0.70$) และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.93$, $SD = 0.63$) แต่มีความคิดเห็นเป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 14 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลึบ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ด้านการร่วมในการตัดสินใจ	ระดับการมีส่วนร่วม				\bar{X}	SD	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
1. ท่านมีส่วนร่วมเป็นกรรมการหรือร่วมคัดเลือกผู้แทนประชาคมเป็นกรรมการพัฒนา อบต. เพื่อการจัดทำแผนชุมชน อบต.เขาสามลึบ	80 (20.15)	242 (64.99)	44 (11.08)	15 (3.78)	3.02	0.68	มาก	4
2. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนะทางการแก้ไขปัญหาและความต้องการของท่านมายัง อบต.เขาสามลึบเสมอ ๆ	94 (23.68)	229 (61.71)	49 (12.34)	9 (2.27)	3.07	0.67	มาก	2
3. อบต.เขาสามลึบ เปิดโอกาสให้ท่านแสดงความคิดเห็นด้านการจัดทำแผนชุมชนของ อบต.เขาสามลึบ ทุกปี ๆ	114 (28.72)	201 (54.66)	58 (14.61)	8 (2.02)	3.10	0.71	มาก	1
4. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนะวิธีการจัดสรรทรัพยากรของหมู่บ้านชุมชนร่วมกับ อบต.เขาสามลึบ	108 (27.20)	196 (53.40)	57 (14.36)	20 (5.04)	3.03	0.79	มาก	3
5. ท่านมีส่วนร่วมการคัดเลือกแนวทางการพัฒนา เพื่อกำหนดโครงการ/ กิจกรรมของ อบต.เขาสามลึบ	56 (14.11)	230 (61.96)	73 (18.39)	22 (5.54)	2.85	0.72	มาก	5
ภาพรวม					3.01	0.71	มาก	

จากตารางที่ 14 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลึบ ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลึบมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.01$, $SD = 0.72$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลึบ มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนเรื่ององค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลึบ เปิดโอกาสให้ท่านแสดงความคิดเห็นด้านการจัดทำ

แผนชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ ทุกปี ๆ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.01$, $SD = 0.53$) โดยมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาและความต้องการของท่านมายังองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ เสมอ ๆ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.07$, $SD = 0.67$) ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนะวิธีการจัดสรรทรัพยากรของหมู่บ้านชุมชนร่วมกับ องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.03$, $SD = 0.79$) ท่านมีส่วนร่วมเป็นกรรมการหรือร่วมคัดเลือกผู้แทนประชาคมเป็นกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อการจัดทำแผนชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.02$, $SD = 0.68$) และท่านมีส่วนร่วมการคัดเลือกแนวทางการพัฒนาเพื่อกำหนดโครงการ/ กิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.85$, $SD = 0.72$) แต่มีส่วนร่วมเป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 15 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	ระดับการมีส่วนร่วม				\bar{X}	SD	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
1. ท่านมีส่วนร่วมเป็นกรรมการในการจัดทำแผนชุมชน	55 (13.85)	242 (64.99)	71 (17.88)	13 (3.27)	2.89	0.66	มาก	4
2. ท่านมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการทำงานปฏิบัติตามแผนชุมชน	112 (28.21)	182 (49.87)	72 (18.14)	15 (3.78)	3.03	0.78	น้อย	2
3. ท่านมีส่วนร่วมวิเคราะห์สภาพชุมชน (จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค) เพื่อรู้ศักยภาพของตนเองและชุมชน	110 (27.71)	198 (53.90)	57 (14.36)	16 (4.03)	3.05	0.76	มาก	1
4. ท่านมีส่วนร่วมในการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง/ หน่วยงานสนับสนุน	40 (10.08)	259 (69.27)	64 (16.12)	18 (4.53)	2.85	0.65	มาก	5
5. ท่านมีส่วนร่วมสนับสนุนทางการเงิน วัสดุ อุปกรณ์ เพื่อนำไปพัฒนาหมู่บ้าน/ ชุมชน	75 (18.89)	240 (64.48)	53 (13.35)	13 (3.27)	2.99	0.67	มาก	3
ภาพรวม					2.96	0.70	มาก	

จากตารางที่ 15 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ ในด้านการมี

ส่วนร่วมในการปฏิบัติ พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.96$, $SD = 0.70$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

ประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนเรื่องท่านมีส่วนร่วมวิเคราะห์สภาพชุมชน (จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค) เพื่อรู้ศักยภาพของตนเอง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.05$, $SD = 0.76$) โดยมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการทำงานปฏิบัติตามแผนชุมชน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.03$, $SD = 0.78$) ท่านมีส่วนร่วมสนับสนุนทางการเงิน วัสดุอุปกรณ์ เพื่อนำไปพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.99$, $SD = 0.67$) ท่านมีส่วนร่วมเป็นกรรมการในการจัดทำแผนชุมชน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.89$, $SD = 0.66$) และท่านมีส่วนร่วมในการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง/หน่วยสนับสนุน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.85$, $SD = 0.65$) แต่มีส่วนร่วมเป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 16 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	ระดับการมีส่วนร่วม				\bar{X}	SD	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
1. ท่านมีส่วนร่วมพัฒนาศักยภาพตนเองจากการร่วมจัดทำแผนชุมชน	55 (13.85)	242 (64.99)	69 (17.38)	15 (3.78)	2.89	0.67	มาก	4
2. ท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากการนำแผนชุมชนไปสู่การปฏิบัติ	48 (12.09)	226 (60.96)	95 (23.93)	12 (3.02)	2.82	0.67	มาก	5
3. ท่านมีส่วนร่วมหาแนวทางแก้ไขปัญหาจากการจัดทำแผนชุมชน	58 (14.61)	267 (71.28)	55 (13.85)	1 (0.25)	3.00	0.54	มาก	2
4. ท่านได้รับประโยชน์และสามารถแก้ไขปัญหาด้านการศึกษาและวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้รับการศึกษาทั้งในระบบ นอก ระบบ และคามอริยาสัย จัดให้มีงานประเพณี	45 (11.34)	270 (72.04)	54 (13.60)	12 (3.02)	2.92	0.60	มาก	3

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ด้านการมีส่วนร่วม ในการรับผลประโยชน์	ระดับการมีส่วนร่วม				\bar{X}	SD	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
5. ท่านได้รับประโยชน์และสามารถ แก้ไขปัญหาด้านคุณภาพชีวิต เช่น จัดให้มีสถานที่ออกกำลังกายและ นันทนาการ กิจกรรมการแข่งขัน กีฬา กิจกรรมป้องกันยาเสพติด กิจกรรมตรวจสอบสุขภาพอนามัย กิจกรรมรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส	11 3.51)	61 19.49)	163 57.19)	62 19.81)	3.03	0.69	มาก	1
	ภาพรวม				2.93	0.63	มาก	

จากตารางที่ 16 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบล เขาสามสิบ ในด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.93$, $SD = 0.63$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

ประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนเรื่องท่านได้รับประโยชน์และสามารถแก้ไขปัญหาด้านคุณภาพชีวิต เช่น จัดให้มีสถานที่ออกกำลังกายและนันทนาการ กิจกรรมการแข่งขันกีฬา กิจกรรมป้องกันยาเสพติด กิจกรรมตรวจสอบสุขภาพอนามัย กิจกรรมรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.03$, $SD = 0.69$) โดยมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมหาแนวทางแก้ไขปัญหาจากการจัดทำแผนชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.00$, $SD = 0.54$) ท่านได้รับประโยชน์และสามารถแก้ไขปัญหาด้านการศึกษาและวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้รับการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย จัดให้มีงานประเพณี มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.92$, $SD = 0.60$) ท่านมีส่วนร่วมพัฒนาศักยภาพตนเองจากการร่วมจัดทำแผนชุมชน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.89$, $SD = 0.67$) และท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากการนำแผนชุมชนไปสู่การปฏิบัติ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.82$, $SD = 0.67$) แต่มีส่วนร่วมเป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 17 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลเขาสามสืบ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ด้านการมีส่วนร่วม ในการประเมินผล	ระดับการมีส่วนร่วม				\bar{X}	SD	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
1. ท่านมีส่วนร่วมเป็นกรรมการในการติดตามและประเมินผลแผนชุมชน	99 (24.94)	246 (65.99)	31 (7.81)	5 (1.26)	3.15	0.60	มาก	3
2. ท่านมีส่วนร่วมตรวจติดตามการดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่บรรจุไว้ในแผนชุมชน	139 (35.01)	201 (54.65)	33 (8.31)	8 (33.87)	3.23	0.68	มาก	2
3. ท่านมีส่วนร่วมประเมินผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่บรรจุไว้ในแผนชุมชน	155 (39.04)	193 (52.64)	28 (7.05)	5 (1.26)	3.29	0.65	มาก	1
4. ท่านมีส่วนร่วมตรวจสอบการใช้งบประมาณในการดำเนินโครงการ/ กิจกรรม	108 (27.20)	184 (50.38)	71 (17.88)	18 (4.53)	3.00	0.80	มาก	4
5. ท่านมีส่วนร่วมหาแนวทางแก้ไขปัญหาจากผลการติดตามประเมินงาน	45 (11.34)	270 (72324)	54 (13.60)	12 (3.02)	2.92	0.60	มาก	
ภาพรวม					3.12	0.67	มาก	

จากตารางที่ 17 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลเขาสามสืบ ในด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลเขาสามสืบมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.12$, $SD = 0.67$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

ประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลเขาสามสืบ มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนเรื่องท่านมีส่วนร่วมประเมินผลการดำเนินโครงการ/ กิจกรรมที่บรรจุไว้ในแผนชุมชน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.29$, $SD = 0.65$) โดยมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมตรวจติดตามการดำเนินโครงการ/ กิจกรรมที่บรรจุไว้ในแผนชุมชน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.23$, $SD = 0.68$) ท่านมีส่วนร่วมเป็นกรรมการในการติดตามและประเมินผลแผนชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.15$, $SD = 0.60$) ท่านมีส่วนร่วมตรวจสอบการใช้งบประมาณในการดำเนินโครงการ/ กิจกรรม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.00$, $SD = 0.80$) และท่านมี

ส่วนร่วมหาแนวทาง แก้ไขปัญหาจากผลการติดตามประเมินงาน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.92, SD = 0.60$) แต่มีส่วนร่วมเป็นอันดับสุดท้าย

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ แตกต่างกัน

ตารางที่ 18 การเปรียบเทียบเพศกับการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ

เพศ	จำนวน	\bar{X}	SD	t	Sig.
ชาย	160	3.05	0.30	2.307	0.62
หญิง	221	2.97	0.36		
รวม	381	6.02			

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ จำแนกตามเพศ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ แตกต่างกัน

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วม
ในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลึบ
จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	Df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4	2.76	0.69	6.36	0.19
ภายในกลุ่ม	376	42.55	0.11		
รวม	380	45.31			

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง
การมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลึบ
จำแนกตามอายุ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่
องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลึบไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนมีระดับการศึกษาที่มีต่างกัน มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชน
ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลึบ แตกต่างกัน

ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วม
ในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลึบ
จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	Df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	5	4.593	0.92	8.820	0.47
ภายในกลุ่ม	375	40.725	0.10		
รวม	380	45.318			

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง
การมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลึบ
จำแนกตามอายุ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนในเขต
พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลึบ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนมีอาชีพที่มีต่างกัน มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ แตกต่างกัน

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	Df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4	1.422	0.36	3.17	0.14
ภายในกลุ่ม	376	43.896	0.11		
รวม	380	45.318			

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ จำแนกตามอายุ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 22 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ ไม่แตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ ไม่แตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
3. ประชาชนมีระดับการศึกษาที่มีต่างกัน มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบไม่แตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
4. ประชาชนมีอาชีพที่มีต่างกัน มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ ไม่แตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพใน 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามตัวแปรอิสระ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชาชน ซึ่งเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ มีจำนวน 381 คน ที่กลุ่มตัวอย่าง 8,115 คน จากการคำนวณโดยสูตรของ Yamane (1973) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One-way ANOVA นำเสนอผลการศึกษาลำดับ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41-60 ปีมากที่สุด โดยส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับต่ำกว่าระดับประถมศึกษา มีอาชีพเกษตรกร/ ประมง มากที่สุด ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ ในภาพรวมรายด้าน พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก แต่มีความคิดเห็นเป็นอันดับสุดท้าย เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนเรื่ององค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ เปิดโอกาสให้ท่านแสดงความคิดเห็นด้านการจัดทำแผนชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ ทุกปี ๆ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรก รองลงมาคือท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาและความต้องการของท่านมายังองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบเสมอ ๆ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนะวิธีการจัดสรรทรัพยากรของหมู่บ้านชุมชนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ท่านมีส่วนร่วมเป็นกรรมการหรือร่วมคัดเลือกผู้แทนประชาคมเป็นกรรมการพัฒนา อบต. เพื่อการจัดทำแผนชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากและท่านมีส่วนร่วมการคัดเลือกแนวทางการพัฒนาเพื่อกำหนดโครงการ/กิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากแต่มีส่วนร่วมเป็นอันดับสุดท้าย

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลิบ มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนเรื่องท่านมีส่วนร่วมวิเคราะห์สภาพชุมชน (จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค) เพื่อรู้ศักยภาพของตนเองมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรก รองลงมาคือท่านมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการทำงานปฏิบัติตามแผนชุมชน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากท่านมีส่วนร่วมสนับสนุนทางการเงิน วัสดุ อุปกรณ์ เพื่อนำไปพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ท่านมีส่วนร่วมเป็นกรรมการในการจัดทำแผนชุมชน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

และท่านมีส่วนร่วมในการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง/หน่วยสนับสนุน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก แต่มีส่วนร่วมเป็นอันดับสุดท้าย

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลเขาสามลือ มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

ประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลเขาสามลือ มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนเรื่องท่านได้รับประโยชน์และสามารถแก้ไขปัญหาด้านคุณภาพชีวิต เช่น จัดให้มีสถานที่ออกกำลังกายและนันทนาการ กิจกรรมการแข่งขันกีฬา กิจกรรมป้องกันยาเสพติด กิจกรรมตรวจสอบสภาพอนามัยกิจกรรมรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรก รองลงมาคือท่านมีส่วนร่วมหาแนวทางแก้ไขปัญหาจากการจัดทำแผนชุมชน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ท่านได้รับประโยชน์และสามารถแก้ไขปัญหาด้านการศึกษาและวัฒนธรรม ท้องถิ่น เช่น ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ได้รับการศึกษาทั้งในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัย จัดให้มีงานประเพณี มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ท่านมีส่วนร่วมพัฒนาศักยภาพตนเองจากการร่วมจัดทำแผนชุมชน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากการนำแผนชุมชนไปสู่การปฏิบัติ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก แต่มีส่วนร่วมเป็นอันดับสุดท้าย

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลเขาสามลือ มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

ประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลเขาสามลือ มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนเรื่อง ท่านมีส่วนร่วมประเมินผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่บรรลุไว้ในแผนชุมชน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรก รองลงมาคือท่านมีส่วนร่วมตรวจติดตามการดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่บรรลุไว้ในแผนชุมชน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ท่านมีส่วนร่วมเป็นกรรมการในการติดตามและประเมินผลแผนชุมชน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ท่านมีส่วนร่วมตรวจสอบการใช้งบประมาณในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และท่านมีส่วนร่วมหาแนวทางแก้ไขปัญหาจากผลการติดตามประเมินงาน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากแต่มีส่วนร่วมเป็นอันดับสุดท้าย

ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลเขาสามลือ จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ประชาชน

ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่องค์กร
บริหารส่วนตำบล.เขาสามสิบไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่
องค์กรบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. จากกรวิจัยการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่
องค์กรบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ
ชูดากานต์ กำจัดภัย (2552, หน้า 55) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน
กรณีศึกษา ตำบล หันทราย อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วน
ร่วมของประชาชนในการทำแผนชุมชนในระดับมากที่สุด พิจารณาสรุปรายละเอียด พบว่า การคิด
ทำแผนชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล มีส่วนร่วม
ในการตัดสินใจ และมีส่วนร่วมในการทำ เป็นลำดับสุดท้าย แต่ขัดแย้งกับงานวิจัยของอนุรักษ์
ลักษณะภู (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนชุมชนของประชาชน
ในเขตเทศบาลตำบลท่าหลวง อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วม
ในการจัดทำแผนชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง และขัดแย้งกับงานวิจัยของ โกมินทร์ วังอ่อน (2552,
หน้า 70) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน: กรณีศึกษาตำบลแม่
ข้าวต้ม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน โดย
ภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจใน
การจัดทำแผนชุมชนและขาดวิทยากรให้ความรู้ความเข้าใจ

ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา
ในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ อยู่ในระดับมากนั้น ส่วนหนึ่งมาจากการที่
ประชาชนมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการจัดทำแผนพัฒนาตำบลเท่าที่ควร ส่งผลให้
ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบล
เขาสามสิบ อยู่ในระดับมาก สรุปการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นรายด้านได้ดังนี้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรบริหาร
ส่วนตำบลเขาสามสิบ มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจกล่าวได้ว่า
สาเหตุที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบล
เขาสามสิบ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจมาก เนื่องจากประชาชนได้เข้าร่วมในการเสนอปัญหาและ
ความต้องการ ในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบได้นำไปจัดทำโครงการ/ กิจกรรม

เพื่อบรรจุลงในแผนพัฒนาตำบลมาก อาจเป็นเพราะประชาชนส่วนใหญ่กลัวที่จะแสดงความคิดเห็นของตนเองในการตัดสินใจเลือกโครงการ/กิจกรรมที่ตนตั้งใจไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชูดากานต์ กำจัดภัย (2552, หน้า 55) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนกรณีศึกษา ตำบลหันทราย อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำแผนชุมชนในระดับมากที่สุดพิจารณาสรุปรายละเอียด พบว่า มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในระดับมากที่สุด แต่มีส่วนร่วมในการทำเป็นลำดับสุดท้าย

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก อาจกล่าวได้ว่าสาเหตุที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบมาก เนื่องจากประชาชนได้เข้าร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ ได้นำไปดำเนินการในหมู่บ้านมาก ความคิดเห็นของผู้วิจัยอาจเป็นเพราะประชาชนคิดว่าแผนพัฒนาตำบลเป็นหน้าที่ของประชาชนจะต้องทำและปฏิบัติของทุกคนเสมือนหน้าที่ของตน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชูดากานต์ กำจัดภัย (2552, หน้า 55) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน กรณีศึกษาตำบลหันทราย อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำแผนชุมชนในระดับมากที่สุด พิจารณาสรุปรายละเอียด พบว่า มีส่วนร่วมในด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ในระดับมากที่สุด

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก อาจกล่าวได้ว่าสาเหตุที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ เนื่องจากประชาชนได้รับรางวัลหรือค่าตอบแทนจากการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลมาก ความคิดเห็นของผู้วิจัยอาจเป็นเพราะประชาชนเห็นว่าการทำโครงการ/กิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชนยังได้รับผลประโยชน์อย่างเต็มที่ในการทำโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชูดากานต์ กำจัดภัย (2552, หน้า 55) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน กรณีศึกษา ตำบลหันทราย อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำแผนชุมชนในระดับมากที่สุด พิจารณาสรุปรายละเอียด พบว่า มีส่วนร่วมในด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในระดับมากที่สุด

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับมาก อาจกล่าวได้ว่าสาเหตุที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ เนื่องจากประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลมาก ความคิดเห็นของผู้วิจัย อาจเป็นเพราะประชาชนกล้าเข้ามาตรวจสอบเนื่องจากตนเองมีความรู้ในเรื่องของการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. ผลการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสืบ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ สรุปอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสืบ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวิภา วาบา (2553, หน้า 48) การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน: ศึกษากรณี ตำบลยะรม อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ผู้นำชุมชนที่มีเพศต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนไม่แตกต่างกัน ความคิดเห็นของผู้วิจัย อาจเป็นเพราะประชาชนที่มีเพศต่างกัน ยังมีความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาตำบลไม่แตกต่างกัน

2.2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสืบ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวิภา วาบา (2553, หน้า 58-60) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน ศึกษากรณีตำบลยะรม อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำชุมชนที่มีอายุมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน ไม่แตกต่างกัน ความคิดเห็นของผู้วิจัยอาจเป็นเพราะประชาชนที่มีอายุต่างกัน ให้ความสนใจเกี่ยวกับแผนพัฒนาตำบลไม่แตกต่างกัน

2.3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่มีต่างกัน มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสืบ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวิภา วาบา (2553, หน้า 58-60) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน ศึกษากรณีตำบลยะรม อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำชุมชนที่มีระดับการศึกษา มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน ไม่แตกต่างกัน ความคิดเห็นของผู้วิจัยอาจเป็นเพราะประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ทำให้ประชาชนมีความเข้าใจ สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ที่สามารถปรึกษา อธิบายให้กับบางคนที่ไม่เข้าใจให้เข้าใจมากขึ้นได้

2.4 ประชาชนมีอาชีพที่มีต่างกัน มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสืบ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวิภา วาบา (2553, หน้า 58-60) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน ศึกษากรณีตำบลยะรม อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำชุมชนที่มีอาชีพมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน ไม่แตกต่างกัน ความคิดเห็นของผู้วิจัยอาจเป็นเพราะประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน ทำให้ประชาชนแต่ในบางอาชีพมีเวลาเข้าร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง มีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลึบ มีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การจัดทำแผนพัฒนาตำบลผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลึบ ควร กำหนดนโยบายส่งเสริมการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลมากขึ้น โดยเฉพาะเน้นการส่งเสริมความไว้วางใจระหว่างประชาชน

2. ควรกำหนดนโยบายส่งเสริมการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนาตำบลมากขึ้น โดยเฉพาะเน้นด้านการร่วมในการประเมินผล

ข้อเสนอเชิงปฏิบัติการ

1. ประชาชนควรมีการพัฒนาศักยภาพตนเองจากการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน
 2. ประชาชนควรมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากการนำแผนชุมชนไปสู่การปฏิบัติ
 3. ประชาชนควรมีส่วนร่วมหาแนวทางแก้ไขปัญหาจากการจัดทำแผนชุมชน
 4. ประชาชนควรได้รับประโยชน์และสามารถแก้ไขปัญหาด้านการศึกษาและวัฒนธรรม
 ท้องถิ่น เช่น ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้รับการศึกษา ทั้งในระบบ นอกระบบ
 และตามอัธยาศัย จัดให้มีงานประเพณี

5. ประชาชนควรได้รับประโยชน์และสามารถแก้ไขปัญหาด้านคุณภาพชีวิต เช่น
 จัดให้มีสถานที่ออกกำลังกายและนันทนาการ กิจกรรมการแข่งขันกีฬา กิจกรรมป้องกันยาเสพติด
 กิจกรรมตรวจสุขภาพอนามัย กิจกรรมรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อเจาะลึกถึงความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อส่วนร่วม
 ในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลึบ

บรรณานุกรม

กรมการพัฒนาชุมชน. (2550). *แนวทางการพัฒนาคุณภาพแผนชุมชน*. กรุงเทพฯ:

กรมการพัฒนาชุมชน.

เกรียง กัลป์ตินันท์. (2543). *ความต้องการมีส่วนร่วมทางการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
ในเขตการศึกษา 10*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,
บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

โกมินทร์ วังอ่อน. (2552). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน: กรณีศึกษาคำบล
แม่ข้าวต้ม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา
ยุทธศาสตร์การพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

คมศิลป์ ศิริวงศ์. (2547). *พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมชุมชนของชุมชน
เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา
นโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.

จุฑามาศ ศรีศิริพรพันธ์. (2547). *การมีส่วนร่วมของของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลคลองขุด อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.

จุฑารัตน์ จริยาอุดม. (2548). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาพื้นที่สีเขียวให้เป็นตลาดน้ำ
บางน้ำผึ้ง*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป,
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.

เจนจิรา สุคำภา. (2547). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การ
บริหารส่วนตำบล อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา*. การค้นคว้าอิสระ
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เจริญ ภัตตะ. (2540). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของรัฐ*. *วารสารสมาคม
รัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย*, 12, 1-3.

ชูดากานต์ กำจัดภัย. (2552). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำแผนชุมชน: กรณีศึกษาคำบล
หันทราย อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว*. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ณัชชา มณเฑียรรัตน์. (2554). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในกระบวนการแผนชุมชน ตำบลบ้านว่าน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย*. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ณัฐวิภา วาบา. (2553). *การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน: ศึกษากรณีตำบลยะรม อำเภอเบตง จังหวัดยะลา*. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2547). *กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณาการพิมพ์.
- สถาบันการพัฒนาและบูรณาการแผนชุมชน. (2553). *แนวคิดทฤษฎี*. เข้าถึงได้จาก 203.114.112.231./ecs/lampang/index.php
- สมาน นวลจันทร์. (2551). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนตำบลนาโยง อำเภอนาโยง จังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ส่วนโยธา องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลือ. (2559). *แผนพัฒนาสามปี 2556-2559 องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลือ*. สระแก้ว: องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลือ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2553). *ความมั่นคงทางสังคมหรือหลักประกันทางสังคม*. เข้าถึงได้จาก http://social.nesdb.go.th/SocialStat/StatSubDefault_Final.aspx?catid=8
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลือ. (2558). *ข้อมูลประชากรองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลือ*. สระแก้ว: องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลือ.
- สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน. (2553). *คู่มือแนวทาง 1 การขับเคลื่อนกระบวนการแผนชุมชน*. กรุงเทพฯ: สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน.

- เสาวลักษณ์ ลิมศิริวงศ์. (2548). *การศึกษาสภาพและปัญหากระบวนการจัดทำแผนชุมชน: กรณีศึกษาเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลของจังหวัดพิษณุโลก*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ. (2558). *แผนพัฒนาสามปี 2556-2559 องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ*. สระแก้ว: องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามสิบ.
- อนันต์ จันทร์โคตร. (2541). *บทบาทหน้าที่ที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อนุชา ช่อชบา. (2551). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านต่อการวางแผนพัฒนา กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง จังหวัดสระแก้ว*. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อนุรักษ์ ลักษณะภู. (2550). *ปัจจัยในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าหลวง อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. รายงานการศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองส่วนท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อภิวัฒน์ ปะกัท. (2553). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อำเภอเขาฉกรรจ์. (2559). *ลักษณะประชากร*. สระแก้ว: อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). *Participations place in rural development: Seeking clarity through specificity*. New York: World Developments.
- Reeder, W. (1974). *Some aspect of the informal social participation of families*. New York: Cornell University.
- World Health Organization. (1978). *Report of the international conference on primary health care*. New York: N.P.Press.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง การมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบล
เขาสามลิบ

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นของนักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตจันทบุรี เพื่อศึกษาวิจัยในเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล เขาสามลิบ” เพื่อให้การศึกษานี้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ จึงขอความร่วมมือจากท่าน ในการตอบแบบสอบถาม และให้ความคิดเห็นตามความเป็นจริง ข้อมูลที่ได้รับจากท่านจะได้รับการรักษาไว้เป็นความลับและจะไม่ส่งผลต่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่ประการใด การวิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลงานผู้ศึกษาจะทำในภาพรวมข้อมูลในแบบสอบถามนี้เท่านั้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

1. ชาย

2. หญิง

2. อายุ

1. ต่ำกว่า 20 ปี

3. 41-60 ปี

2. 20-40 ปี

4. 61 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

1. ต่ำกว่าระดับประถมศึกษา (ป.6)

4. จบอนุปริญญา/ ปวส.

2. จบประถมศึกษา (ป.6)

5. จบปริญญาตรี

3. จบมัธยมศึกษา/ ปวช.

6. จบสูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

1. นักเรียน/ นักศึกษา

4. ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว

2. เกษตรกร/ ประมง

5. รับจ้างทั่วไป

3. รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ

6. อื่น ๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลึบ

คำชี้แจง พิจารณาข้อความในช่องด้านซ้ายมือ เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องด้านขวามือที่ตรงกับระดับการมีส่วนร่วมของท่าน

การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน	ระดับการมีส่วนร่วม				สำหรับ ผู้ศึกษา
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด	
<u>ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ</u>					
1. ท่านมีส่วนร่วมเป็นกรรมการหรือร่วมคัดเลือกผู้แทนประชาคมเป็นกรรมการพัฒนา อบต. เพื่อการจัดทำแผนชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลึบ					
2. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการแก้ไข ปัญหาและความต้องการของท่านมายัง องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลึบเสมอ ๆ					
3. องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลึบ เปิดโอกาสให้ท่านแสดงความคิดเห็นด้านการจัดทำแผนชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลึบ ทุกปี ๆ					
4. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนะวิธีการจัดสรรทรัพยากรของหมู่บ้าน/ ชุมชน ร่วมกับ องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลึบ					
5. ท่านมีส่วนร่วมการคัดเลือกแนวทางการพัฒนาเพื่อกำหนดโครงการ/ กิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลึบ					
<u>ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ</u>					
6. ท่านมีส่วนร่วมเป็นกรรมการในการจัดทำแผนชุมชน					
7. ท่านมีส่วนร่วมเป็นคณะทำงานปฏิบัติตามแผนชุมชน					

การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน	ระดับการมีส่วนร่วม				สำหรับ ผู้ศึกษา
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด	
8. ท่านมีส่วนร่วมวิเคราะห์สภาพชุมชน (จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค) เพื่อรู้ศักยภาพ ของตนเองและชุมชน					
9. ท่านมีส่วนร่วมในการประสานหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง/ หน่วยงานสนับสนุน					
10. ท่านมีส่วนร่วมสนับสนุนทางการเงิน วัสดุอุปกรณ์ เพื่อนำไปพัฒนาหมู่บ้าน/ ชุมชน					
<u>ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์</u>					
11. ท่านมีส่วนร่วมพัฒนาศักยภาพตนเอง จากการร่วมจัดทำแผนชุมชน					
12. ท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากการนำ แผนชุมชนไปสู่การปฏิบัติ					
13. ท่านมีส่วนร่วมหาแนวทางแก้ไขปัญหา จากการจัดทำแผนชุมชน					
14. ท่านได้รับประโยชน์และสามารถแก้ไขปัญหา ด้านการศึกษาและวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น ส่งเสริม และสนับสนุนให้ประชาชนได้รับการศึกษา ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย จัดให้มีงาน ประเพณี					
15. ท่านได้รับประโยชน์และสามารถแก้ไขปัญหาด้าน คุณภาพชีวิต เช่น จัดให้มีสถานที่ออกกำลังกายและ นันทนาการ กิจกรรมการแข่งขันกีฬา กิจกรรมป้องกัน ยาเสพติด กิจกรรมตรวจสอบสุขภาพอนามัยกิจกรรมรับเบี้ย ชีพผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส					
<u>ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล</u>					
16. ท่านมีส่วนร่วมเป็นกรรมการในการติดตามและ ประเมินผลแผนชุมชน					

การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน	ระดับการมีส่วนร่วม				สำหรับ ผู้ศึกษา
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด	
17. ท่านมีส่วนร่วมตรวจติดตามการดำเนินโครงการ/ กิจกรรมที่บรรจุไว้ในแผนชุมชน					
18. ท่านมีส่วนร่วมประเมินผลการดำเนินโครงการ/ กิจกรรมที่บรรจุไว้ในแผนชุมชน					
19. ท่านมีส่วนร่วมตรวจสอบการใช้งบประมาณ ในการดำเนินโครงการ/ กิจกรรม					
20. ท่านมีส่วนร่วมหาแนวทางแก้ไขปัญหา จากผลการติดตามประเมินงาน					

ขอขอบคุณอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้เป็นอย่างดี